

Inum. 283 - 287

Bibl. Jag.

283-287

Jnc

Om
T

Inven. 285
Bibl. Jag.

Expositio beati Grego-
rii pape super Cantica
canticorum.

Hain, 7938

Prefatio super Cantica canticorum

Prefatio beati Gregorij pa-
pe super Cantica canticorum fel-
cer incipit. **Prologus.**

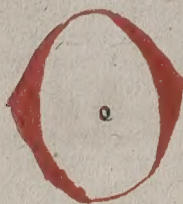
Quia si ceco si longe a deo
posito cordi sermo diuinus
voce propria: ac voce diuina
loqueretur: non caperet.
Per quedam enigmata mi-
sericorditer monet et reno-
rat: et per res notas latenter ei amorē re-
non notari vel sic insinuat. Per hoc em-
q non horret cogniti: intelligit quoddam
incogniti. Rebus notis allegorie consi-
unt: et in sententias diuinas vertunt: ut
dum recognoscimus sensu exteriora: intelle-
ctui perueniamus ad interiora. Hinc est q
in libro hoc qui canticum canticorum inscribi-
tur: amoris quasi corporis verba ponunt:
ut a torpore suo anima: per sermones co-
suetos discussa recalescat: et per verba amo-
ris qui infra est: exciteat ad amorē qui su-
pra est. Mominant enim hic oscula: vbera:
genua: femora. Ubi non irridenda est sacra
descriptio: sed consideranda misericordia
dei. In hoc etiam amplior: quia dum membra
corporis nominat: sic ad amorē nos vocat.
Notemus quidē q mirabiliter: q mi-
sericorditer nobiscum operatur: qui ut nos ad
amplexus sacri amoris accendat: vsq ad
turpis amoris nostri vbera se inclinat. Sed
vnde se loquēdo humiliat: inde nos intel-
lectu exaltat: qz ex sermonibus huius amo-
ris discimus: qua virtute in diuinitatis
amore ferueamus. Hic etiam solerter intue-
dū est: ne cum exteriora audimus: ad exteriora
ferienda remaneamus: et machina que
ponit ut leuatiſſima magis opprimat: et ag-
grauet. Debemus in verbis exterioribus
corporeis quicquid interiorius est querere: et
loquētes de his extra corpus fieri debe-
mus: ad nuptias sponsi et sponse cum intel-
lectu charitatis: id est cum velle nuptiali ve-
nire: ne si ista careamus: ab hoc coniugio
in exteriores tenebras. i. in cecitate igno-
rantie repellamur. Debemus per verba

passiois transire ad virtutē impassibilita-
tis. Littera enim occidit: spiritus viuificat.
Sicut enim palea frumentū: sic et littera tes-
git spiritū. Sed quia iumentorum est palea:
is: hominū frumentis vesci: qui humana
ratione vult paleas obijciat: frumenta spiri-
tus edere disponat. humane conuersatio-
nis verba audiētes: quasi extra humanita-
tē esse debemus: ne si humaniter que dum au-
diuntur capiamus: nihil diuinitatis de his sen-
tire possimus. Qui enim deum se quis imita-
ri debet quotidie resurrectionē suā: ut si-
cut tunc nihil passibile habuit in corde: ut
secundum interiorē hominē iam noua creatu-
ra sit: sic ita quicquid vetustū sonuerit cal-
cet: et in verbis veteribus solā vini nouita-
tis inquirat. Attendū est: q liber hic
non Canticū: sed canticorum canticū dicit:
Tanto est enim omnibus canticis sublimius:
quāto in nuptiis sublimioris festiuitatis
offert. Hic notandū est: quia quādo vult
timere dominū: quādo vult honorari pa-
trē: quādo amat: sponsum se nōtat dñs.
Attende ordinē. Ex timore enim honor: ex
honore solet pcedere amor. Nec vacat a
mysterio: q liber hic ternus ponit in ope-
ribus salomonis. Post puerbia enim eccle-
siastes: post ecclesiastes canticū canticorum:
nō casu: sed plena ratione posuit. In puer-
bijs moralis vita exprimit: cum dicit: Audi
fili mi sapientiā. In ecclesiaste natura-
lis: ubi finis omnium considerat: cum dicit: Vanitas
vanitatum et omnia vanitas. In canti-
co vero canticorum contemplatiua vita exprī-
mit: dum in eo ipsius domini aduentus et
aspectus desiderat: cum sponse voce dicit:
Tusculē me osculo oris sui. Quia er-
go naturalis ad considerationē nō perdu-
cit: nisi prius moralitas teneat: recte post
proverbia ecclesiastes ponit. Et quia su-
perna cōtemplatio nō conspicitur: nisi plus
hec infra labentia despiciatur: recte post
ecclesiastes canticū canticorum ponit. Pri-
us quippe est mores cōponere: postmodū
omnia que sunt tanq non sint cōsiderare.
Postea munda acie superna: et interna cō-
spicere. Hos ergo librorum gradus q quan-

dam ad contemplationē dei scalam fecit: ut dum primū in seculo bene gerunt honestas: postmodū etiam honesta seculi despiciant: ad extremū vero dei intima conspiciant. Sic autē generaliter ex voce sancte ecclesie aduentus domini in hoc opere prestolat: ut etiam specialiter vnaqueque anima ingressum dei ad cor suū tanquā adiutū sponsi in thalamū aspiciat. Itaque sancta ecclesia diu prestolans aduentū domini diu sitiens fontem vite: quomodo oportet videre presentiam sponsi sui: quomodo desideret dicat.

Explicit prologus.

Expositio beati Gregorij pape super Cantica canticorum feliciter incipit. Capitulum. I

Osculet me osculo oris tui. Os spon- si inspiratio xpi. Osculum oris: dulcis amor inspirationis. Dicit ergo sponsa de- siderio estuans: et in amplexu sponsi sui

inardescens. Osculet me osculo oris tui. Ac si diceret: Ille quē super omnia immo solū diligo: veniat qui dulcedie sue inspi- rationis me tangat: quia cū eius osculum sentio: subita imitatione me derelinquo: et in eius similitudinē illico liquefacta tras- formor. Fastidit quippe sancta mens om- nia que corpus sentit: et in illa spiritualia tota trasmutari concupiscit. Et dū ista ob- strepent: in illa fugit: seque abscondere ne hec sentiat: appetit. Ideoque osculū sponsi querit: quia si illa gratissimi amoris vin- culo hic non trahit. Nec vi sue molestissi- me grauedinis detēta: quomodo se ad il- lum cōferat omnino nō inuenit. Sed pri- us xps anxietatē eius sentiens: amorē vi- gens: votū exaudiens: osculū porrigit: et

ne desiderio lacescat: gustu sue suauitatis lenit: et dū suam presentiam exhibet: eam ad maius dilectiōis osculū accendit. Unde hec illū sentiens ad eū se cōuertit: et quem presentē habet: mox gaudens voce muta- ta alloquitur: et dicit:

Quia meliora sunt vbera tua vino: fragrantia vnguentis optimis. Vbera christi: dilectio dei et proximi. Ex his vberibus sponsam suam lacte pie- tatis nutrit: et inter temptationū turbines his etiā fouet: et nutrit: et vt persistat refi- cit. Quid autē per vinū: nisi cura tempa- lis exprimitur? A qua mens secularis cuius- libet inebriatur: vt ad inuisibilia cognoscē- da aut ex toto: aut pene insensibilis redda- tur. Sed vbera sponsi vino meliora exi- stunt: quia illud necat: hec nutrit. Illud oculos mētis turbat: hec acuit. Et illud apostotat: facit etiā sapientes: hec ipsos ideotas vtiq; sapientissimos facit. Que quorū vicibus sponsa cū dilectiōis vberta- te fugit: tot sententias sapientie in ventrē memorie trahit. Charitas enim sancta cor pacificat: mentē in temptationibus robo- rat: et vt sedes sapientie sitantia iusti: quie- tē tribuit: et locū preparat. Nec vtiq; vbe- ra vngentis optimis flagrant: quia odorē suauitatis per sapientie verba: et sanctita- tis exempla seculū portauit. Quicūq; enim sancta charitate per gratiā dei se reficit: is spiritualiū donorū et odorem et suauita- tem sentit. Quorū bonorū vbertate proxi- mos quosq; ad interiora gustāda seculū tra- hit: et vt in amorem diuinū conualescāt: istis vberibus nutrit.

Oleū effusum nomen tuū. Nomen sponsi xpus est. Sed nomen spon- si quasi oleū effundit: quia quicūq; nomē xpiano in veritate censent: charitate san- cta affluunt: qua molliunt: et vt flammās ex- emplorū emittant: eadē charitate suffun- dunt. Hac charitate in amorē ipsius xpi vehemētius accendunt: et ab ipso accipi- unt: quo ei amplius inhereāt quo perfun- dunt. Hinc est quod sequitur.

D Ideo adolescentule dilexe-
runt te.] Quid est per adolescentu-
las: nisi sancte anime designant: que ba-
ptismatis aqua per spiritum sanctum rege-
nerant: et in nouam christi vitam per nouum te-
stamentum transformant. Que propter olei
effusionem christum diligunt: quia ad gratiam
vocate in eo suauitate vite perpetue inue-
niunt. Pro cuius suauitatis dilectione:
omnes mundi fastus et diuitias respuunt.
Sunt enim nonnulli qui ita deum diligunt:
ut se ipsos contempnant: in interiora se ra-
piunt: ut deum inueniant. Et quia deus in
superficie non facit: meditationibus labo-
rant: subtilissime cogitationes suas exami-
nant: et lectionibus vacant: quod deus in-
uentat omnimodis perquirere non cessant
Ipsi profecto odorem vngentorum sentiunt:
et olei infusione se inungunt: quia dum om-
nem putredinem vicioz abiciunt: et flo-
res sibi inueniunt: quorum compositioe sua-
ue olentia deo faciente conficiunt. Qui
eiusmodi est desiderio estuat: et quasi ni-
hil habeat semper maiora exoptat: et quia
sibi virtus non suppetit: in deum inhiat
trahere postulat dicens:

E Traheme post te: currem
in odore vngentorum tuorum.]

Non currit qui non trahit: quia quem
diuina gratia non adiuvat: molestia sue
corruptionis grauat. Gratia quippe di-
uina nos preuenit: et internorum dulcedinem
nobis ostendens de exterioribus nos co-
pungit: moxque in illa transiens animus:
per eorum dilectione temporalia vilipendit.
Iste ergo quia trahit currit: quia vincu-
lum amoris libenter sequens: gratie ro-
boratus: amore sine grauedine obstacula
omnia transiit. Nec mirum: cum vngento-
rum odorem sequit: et quia cum spiritua-
lium donorum suauitas sentiat: quid est in
hac temporalitate cuius desiderio anima
sancta sponsa christi: ne in illa propter tene-
tur. Ibi quippe lenitate vngentorum gau-
det: et dum naribus discretiois spirat: cha-
ritas sibi suauiter olet. Ibi est: et a sin-

gulari numero ad pluralem transit: quia in
dilectione dei etiam preceptum: quod de pa-
trim dilectione nos ammonet inuenit: quo
instructus eructat nobis foras: quod gau-
stauit suauiter intus dicens:

S Introduxit me rex in cella-
ria sua.]

Quid per huius sponsi: qui rex est cella-
ria intelligimus: nisi sancte scripture ar-
chana que rimamur: nisi sancte contempla-
tionis mysteria: quorum deliciis si reficimur
mox conalescimus. In illa proculdubio
quisque introducit: omnia temporalia mox con-
tempnit: quia eternis vitatur. Ideo sequit.

B Exultabimus et letabimur
in te: memores vberum tuorum
super vinum.]

Sancta anima sponsa christi in sponsi sui de-
liciis exultat: dum corporalia respuit: et in
spiritualibus se occultat: eundemque sponsi
delicias suas facit: in cuius respectu mun-
dana omnia non curat. Sed hec in memo-
ria vberum agit: quia dum recollit quanta cha-
ritate christus eam dilexerit: qui sanguine suo
eam mortem in cruce redemit: et quotidie
eam in sinu ecclesie matris eiusdem sangui-
nis lacte nutrit: proculdubio magis ac ma-
gis in eius dilectione intendit. Quod lac
bene super vinum dulce esse dicit. Per san-
guinem christi misericorditer educamur: qui
per legis litteram senere prius constrin-
gamur: per quam dilectione adimpletur:
quod dicit: **H** Recti diligunt te.]

Soli recti christum diligunt: quia qui
cuius adhuc per distorta vicioz ex deside-
rio currunt: dum in rectitudinis linea sem-
per offendunt: ipsum iusticie auctorem christum
omnino diligere non possunt. Tunc vero ho-
mo vere per viam veritatis incedit: cum et
opera virtutum exequitur: et tamen peccata
semper agnoscit. Ideoque sequit et dicit:

I Nigra sum sed formosa: filie
hierusalem quasi tabernacula ce-
dar: sicut pellis salomonis.]

Nigra quippe et formosam sancta anima bene dicit: quia semper et turpitudine peccatorum perspicit: et inde illius iusticie quia in intimis videtur: in exterioribus actibus secum solerter formam gerit. Que bene sicut tabernacula cedar nigra: et sicut pellem salomonis formosa dicit: quia in quantum tenebras mortalitatis portat: nigredine corruptiois sordidat. Cedar enim tenebre interpretatur: salomon vero qui christum significat pacificus dicit: formosam ergo se sicut pellem salomonis dicit: quia dum sanctos quosque qui ad imitationem christi se mortificat imitari non negligit: eorum virtutum pulchritudini per similitudinem se iungit. Ne vero proximi in eius nigredinem intendentes minus exempla bonorum eius ad imitationem diligant: turpitudinis causam satisfaciens ostendit: dum ab admiratione sua filias hierusalem repellit dicens:

Nolite me considerare quod fusca sum: quia decoloravit me sol.

Per solem christus significatur. Sol ergo eam decoloravit: quia quantumlibet fulgeat anima in comparatione christi fulgorem amittit. Sunt quippe nonnulli: qui in hac nocte mundi velut stelle hominibus fulgent luminaria primis appareant: sed mox ut iusticie christi se comparant: quasi sine luce sunt: qui bene incomparabiliter prius hominibus lucebant. Qualiter vero ad hoc pervenerit: ut aliquantulum luceret: ostendit: cum subiungit.

Filij matris mee pugnaverunt contra me: posuerunt mercedem in vineis.]

Mater sponse sancta ecclesia: filij matris sancti apostoli extiterunt. Ante apostolorum quippe predicationem pene totus mundus rebellis exstitit: omnes pene animae idolorum seculi sordidavit: et cupiditates sceleratas accumulavit. Apostolorum vero predicatione supervenientes: per omnes verbo pugnavit: in multis regnum demonum expugnavit: et regnum christi: id est sancta ecclesia amplavit. Iuncta ergo christo et sanctificata congre-

gatione apostoli custodem in vineis posuerunt: quia primos credentes in ecclesias per mundum ut eas congregarent et custodiret: disperserunt. Cuius dispersionis causa ostendit dicens:

Vineam meam non custodiui.

Quid per vineam singulariter: nisi iudea designatur: que a se fidelis expulsa: quia custodi aspernabatur. Predicatione quippe expugnata: et sponsa christi facta: anima dilectione ardet: et inquirendo eum quem diligit in intimis se exercet dicens:

Indica mihi quem diligit anima mea: ubi pascas: ubi cubes in meridie: ne vagari incipiam per greges sodalium tuorum.]

In meridie christus sub umbra pascit et cubat: quia in refrigeratione spiritus sancti sibi quasi requiem et pastum parat. Per meridiem quippe ardor viciorum exprimitur. Per umbram vero spiritualis gratie status designatur. Meridie ergo fervente in umbra christi requiescit: quia dum in reprobis estus viciorum flagrat: ipse sponse sue spiritu refrigeri tribuit: et in ea sibi delectabile locum quietis efficit. Sed hec sibi sponsa indicari deprecatur: quod nulli unquam declarat: nisi ei qui eiusdem sanctificatricis gratie munus percipit. Quare vero ad hec precipienda estuere: manifestat cum subdit:

Ne vagari incipiam per greges sodalium tuorum.]

Hec in quo christus non cubat vagatur: quia mens: quam ille suavis et ponderosus christi spiritus non implet: multis cogitationibus dissoluta circumferretur. Sed qui sunt sodales christi: per quorum greges sponsa vagari pertimescit: nisi falsi christiani: qui aut ob nominis solius: aut etiam sacramentorum communionem fratres christi vocant: quia electis quos ipse fratres vocavit: in ecclesia cohabitando sociant. Quorum multitudines bene per exprobrationem greges appellant: quia dum quasi irrationabilia animalia sine ordine vivunt: seductoribus spiritibus ad devorandum

dum tradunt. Per hmoi greges vagat: quisquis ab intimo desiderio expulsus reprobos stulticia per similes cupiditates imitat. Hos quippe electi cum moleste patiant: per eor persecutione pbati: mundo res ad eterna bona perducunt. Unde am monet sposa cum sibi per increpatione dr:

Si ignoras te o pulchra inter mulieres: egredere et abi post vestigia gregum.]

Si ignorat se sponsa egrediat et abeat: quod quisque nesciat se in hoc positum: ut temptationes per sufferentiam vincat: a familiaritate christi recedit: quod in bello positus: cum domino pugnare recusat. Sciendum est enim omnibus quod in temptationibus sumus contra aereas potestates pugnare precipimur: quod sine victoria coronari non possumus. Et si aduersarius deest: nec est quod vincamus: ideo corona deerit: quia non nisi vincentes capiemus. Hoc qui ignorat in bello est: et quasi in pace exultat: et eo frequentius vulneratur quo securior est: quod nescit videre quem caueat. Digne enim a pugnatoribus fecerunt: ut vestigia gregum sequatur: quod dum prouidentes quosque imitari negligit: necessarios reprobos sequitur: quos stulticia brutis animalibus fecit similes.

P Et pascere hedos: tuos iuxta tabernacula pastorum.]

Per hedos: immunde cogitationes designant: per tabernacula pastorum conuenticula hereticorum exprimunt. Quia ergo pugnare nescit: iuxta tabernacula pastorum hedos pascit: quod quisquis obsequiis temptationum gladiis viriliter non resistit: immundas cogitationes quasi hedos lasciuos in corde nutrit: et efficit et etiam similis qui a fide recedit. Anima vero que sponsa christi efficit concupiscit: qualiter se habeat christus ea docet: cum ei per comparationem primum dicit:

Quoniam equitatus meo in curribus pharaonis: assimulaui te amica mea.] Scimus: quod equitatus israeliticus curribus pharaonis fugiens in mare dimer:

sus dereliquit: nec tamen statim terram repromissionis intravit: sed prius multas temptationes in heremo. xl. annos sustinuit: multos reges multis laboribus expugnauit. Et sic tandem quod promissus sibi fuerat: laboriose acquisitum suscepit. Hic sancta anima sponsi amica filius efficit: que prius in baptismo oia peccata sua extincta: quasi pharaonis exercitum reliquit. Et post dum inter huius mundi hitatores malignos versus spiritus viuuit: iminentia vicia quasi greges alienos perstruit: sic tandem ad beatam terram in qua cum sposo delectetur peruenit. Cui bene dicitur quod subdit.

R Pulchre sunt gemitus sicut turturis.] Turtur postquam parum suum perdidit semel: nunquam alteri se iungit: sed semper solitarie habitat in gemitu perseverat: quod diligebat non inueniens querit. Sic sancta anima quecumque dum a sposo suo absens est: ab eius amore non recedit: in eius desiderio speranhelat et gemit: et dum illud quod valde diligit non inuenit: quia ab omni alieno amore se retrahit: quasi in genarum verecundia castitate cordis ipso habitu et actu exteriori ostendit. Sequitur.

Collum tuum sicut monilia.]

Per collum sponse predicatorum sancte ecclesie designant. In monilibus gemme in auro ponunt: per aurum quippe sapientia: per lapides opera exprimunt. Collum ergo sponse sicut monilia existit: quod quilibet recte ecclesie predicator et sapientia interiori se induit et opera exteriori exercet: que in sapientia videt. Cui et adhuc subdit.

S Murenulas aureas faciem tibi vermiculatas argento.]

Murenulis monilia collo ligant: quod et sapientia et religio a scripturis sanctis predicatoribus adiungit. Per murenulas enim sancta scriptura intelligit: que bene auro et argento vermiculate dicitur: quod et sapientia predicatione per mundum audit. Sicut enim per aurum sapientia: sic per argentum sancta predicatione demonstrat. His verbis sponsi sponsa respondet: et per corporeas verum spiritus amoris intimat: quo spiritualiter intus ardet dicens:

T Cum esset rex in accubitu suo
nardus mea dedit odorē suū.]

Accubitu suū rex tunc intravit: quādo
dñs noster iesus xpus corporaliter celi in
feriora penetravit. Quo ibi requiescente
nardus sponse odorē suū dedit: quia vlr
tus sancte ecclesie suā famam bonitatis
longe lateq; sparsit. Ad celos enī domi
nus ascendit: et spiritū sanctū suū super di
scipulos misit. Quo impleti verba salu
tis mūdo predicarent: et per sancta opera
boni odoris famā circūquaq; diffunderēt
Hūc quippe spiritū in baptismo vnaque
q; fidelis anima recipit: ut per eū sibi vir
tutū confectione vngenta cōponat: et pro
ximos exempli exhibitōe quasi vngenti
odore reficiat. Sequitur.

U Fasciculus mirrhe dilectus
meus mihi: inter vbera mea cō
morabitur.]

Mortuorū corpora mirrha cōdiri solent
ne putrescāt adhibemus: dum mēbra no
stra in xpi exem^{pl}is: per eorundem mortifi
cationē a putredine luxurie restringim^{us}:
ne dum ea sine cōdimento dimiserimus:
dissoluta putredine escam vermibus eter
nis faciamus. Sed quid est q; dilectū suū
sponsa: non mirrha: sed fasciculū mirrhe
nominat: nisi dñi sancta mens xpi. vitā ex
omni parte cōsiderat: contra omnia vicia
ex eius imitatioe repugnātes virtutes cō
gregat. Ex quibus sibi fasciculū mirrhe
aptat: quo carnis sue putredinē sempiter
nā abstergat. Qui inter vbera cōmorari
dicit: quia in dilectioe dei et proximi has
bitatio xpi edificatur. Sancta quippe ani
ma dum deum sic diligit: ut proximū non
cōtempnat: et proximi amorē sic exequit:
ut diuinū non minuat: proculdubio vbe
ra in pectore sibi locat: quibus xpm am
plexens ipm nutriat. Quasi enī vberib^{us}
xpus nutritus roborat: dum hac gemina
dilectioe ut fortius inhereat: delectatur.
De quo adhuc dicitur.

I Botrus apri dilectus meus

mihi: in vineis engadi.]

Cypus insula est: in qua vberiores vl
neae q; alibi nascūt. Per cypū ergo eccle
sia vniuersalis designat: que multas vi
neas nutrit: dñi in multas ecclesias diuisa
vinū quod letificat cor hominis: gignit.
Engadi interpretat fons hedi hediū au
tē antiq̃tus. p peccatis imolabat. Quid
ergo per fontē hedi: nisi baptismus xpi si
gurat: In quo dum corpus mergit: anima
abluit: et per illius fidem qui p peccatori
bus mortē pertulit: anima humana a pec
catis omib^{us} mūdari se credit. Cui mor
dilectus respondet:

Y Ecce tu pulchra es amica mea
ecce tu pulchra oculi tui colūba.

Bis pulchrā sponfam suā vocat: quia
cui dilectionē dei et proximi donat: gemi
nam pulchritudinē ei inserit: quā dilecta
tur: et quā laudat. Cuius oculi bene colū
barū esse perhibent: quia dum in tempos
ralibus genuit: et ad eterna desideria rapi
tur: in simplicitate sensus suos custodit: et
carnales cōcupiscentias detestat. Colū
ba quippe in amore p cantu genuit. Et
bene sancta anima columbe comparat: qz
dum reprobi quicq; in amore mūdi garris
unt et letant: mens electa in celesti deside
rio atterit: quia timet ne amittat quodq;
diligit: differat. Possunt etiā per oculos
columbarū: ecclesiarū predicatorēs intel
ligi: qui simplicitatē quam predicāt: ser
uant: et visibilia cōtempnentes: ad eterna
cū magnis gemitibus anhelant. Sequit
tur vox sponse dicentis:

Z Ecce tu pulcher es dilecte
mi et decorus.]

Pulcher et decorus dilect^{us} dicit: qz et in
diuinitate et in hūanitate omni amanti se mē
ti sine macula reprehēdīs aspiciat. Quē
dum sponsa pleno desiderio sequit omniū
mūdi perturbationū obliuiscit: et dum in
eius pace quiescit: magis ac magis deco
ratur. Inde sequitur:

aa Lectulus noster floridus.]

Quid per lectulū sponse: nisi oīs quietē intelligimus? Mens em̄ que sponsum suum singulariter amat xp̄m: inquantū potest ab om̄ibus sollicitudinibus mūdi vacat: virtutes quibus sponso suo placeat: intus accumulat. Que dum offīa que tē poralia sunt cōtempnit. Lectū sibi cū spōso in pace victorie facit: vbi quo quietius pausat: eo amplius flores inuenit: quib⁹ se decorā sponso ostendat. Sequit⁹:
bb Ligna domoz nostrarū cedrina: laquearia cypressina.]

Per domos plures ecclesias intelligimus: per tigna cedrina predicatorēs designam⁹: per laquearia cypressina ip̄os populos figuramus. Ligna em̄ tectū sustentant: laquearia vero domū implent ⁊ ornant. Sic in sancta ecclesia predicatorēs boni scripturā diuinā in corde ⁊ ore portant: quā fidelibus expandentes predicant: dum ecclesia predicatione celesti instruit⁹: dum tamen accipiat: quo ab ymbribus temptationū protegat. Cedrus autē ⁊ cypessus impuitribilia ligna esse perhibent. Quibus bene om̄es electi figurantur: quia dū temporalia nullo desiderio secant: eterni sunt eo q̄ mente in eterna fiunt. Respondet sponsus ⁊ dicit:

Capitulū II A

Ego flos campi: ⁊ lilium conuallium.]

Bene florē xp̄us se nominat: qui dum spinas peccatorū exterminat: mētem spon̄i ⁊ pulchritudine sue iusticie exornat: ⁊ naribus cordis dū celeste desiderii applicat: interiora anīe quasi odore refocillat. Quia sequit⁹ adhuc ⁊ dicit:

B Sicut lilū inter spinas: sic amica mea inter filias.]

Bene sicut lilū inter spinas: sponsa inter filias esse perhibet: quia cū multi sint in ecclesia: qui solis verbis xp̄m cōstent: operibus vero nihil: nisi humanas sollicitudines sectant: sola illa anima in lilij dignitate computat: que dū a mortalitatis

radice ad celestē pulchritudinē assurgit: ⁊ mūdicie candorē corde ⁊ corpore sibi ip̄i custodit: ⁊ proximos quosq; bone opinionis odore reficit. Sed quia sponsus sponfam suā laude dignā habuit: ip̄a iam ex debito laudat a q̄ se laudari perspicit ⁊ dicit:

Sicut malū inter ligna siluarū: ⁊ dilectus meus inter filios.]

Ligna siluestria esui hominū abiles fructus non gignūt. Malus vero quod gignit cōgrue et salubriter homines edūt. Merito ergo per malū xp̄s: per siluestria vero ligna ceteri homines figurant⁹: quia in solo xp̄o cibum salutis quoties querimus inuenimus: ⁊ in eius verbis ⁊ exemplis anīas nostras fructu suauit et salubritate reficimus. Ip̄s est quippe lignū vite quā nobis tribuit: ip̄s est qui dū nobis semet ip̄m inspirat: animā pascit. In ceteris vero si quid refocillationis inueniamus: non q̄ illos: sed quod xp̄i est ab illis sumim⁹ quia quicquid in eis preter deū est mortis ferū nobis proculdubio inuenimus.

L Sub ymbra illius quem desiderabam sedi.]

Umbra christi protectio spiritus sancti. Spiritus quippe sanctus mentem quā replet obumbrat: quā omnem temptationū feruorē temperat: ⁊ dum aura sue inspirationis suauiter mentē tangit: quicquid noxi coloris feruebat expellit: ⁊ quā iam forsitan nimius vicioz estus marcidam fecerat: umbra sancti spiritus protegens recreat: ut dum in eius inspiratione sedens pausat: vires colligat: quibus ad eternā vitam robustius currat. Sequit⁹.

D Et fructus eius dulcis gutturi meo.]

Arbor quippe fructifera ip̄s xp̄us in corde nostro plantatus per fidē existit. Quā si mens digne ⁊ instanter excolit: fructus nimirū interius pulchros ⁊ viles gignit. Quos dum mens capiens: auidē comedit: omnes mūdi voluptates pre eius dulcedine postponit. Dulce enim est: valde

sibi celestia cogitare: in eternitate oculis intimū figere: ut aliquando in fletibus etiam mens accensa compungat: ut inter laetymas subleuata: angelorum cibo ipsa vellet sponſa quāto dulcius: tanto auidius pascat. Inde est qđ sequit̃.

E Introduxit me rex in cellam vinariam: ordinauit in me charitatem.]

Quid enim per cellam vinariā congruentius: q̃ ipsam archanam eternitatis cōtemplationē accipimus? In hac eternitate angeli sancti vino sapientie inebriant: dum ipm deum facie ad faciem videntes omni voluptate spiritali faciunt. Hanc sancta mens si a sponſo introducat: postpositis omnibus temporalibus intrat: in qua ex illis angelicis delitijs quantū sibi concedit gustat. Et q̃ adhuc si in corpore corruptibili detinetur: et si perfecte nō sanat: tamen ex illo minimo qđ cursim sumit considerat: quantū debeat amare qđ amat. Potest tamen per cellā vinariam scriptura diuina figurari. Per hāc quippe in sponſa charitas ordinat: quia in eius doctrina manifeste discit qualiter deus et proximus ordinate diligant. Hanc charitate percussa sequit̃ et dicit:

S Fulcite me floribus: stipate me malis: quia amore langueo.

Per flores teneri quicq̃ et incipientes: per mala vero perfecti fideles designant. Sponſa quippe: quia amore langueat fulcit se floribus: et stipari malis appetit: quia dum se eternitatis desiderio afficit: dum qualiter illuc perueniat: tota anxietate perquirat. Sed quia peruenitionem dū in carne viuunt: omnino nō inueniunt: fatigata in desiderio suo requiescit: et in hoc solo gaudet: si circa se p̃spicit: vel q̃bus ipsa p̃ficit: vel in quoz profecti de p̃olatione de languore suo perspicere possit. Quib⁹ de sponſo suo subsequēter hec dicit.

S Leua eius sub capite meo: et dextera illi⁹ amplexabit me.]

Per leuam sponſi vita p̃sens: per dexteram vero vita eterna designatur. Per caput autem sponſe mēs que anime p̃cipatur assumitur. Sed leua sponſi sub capite sponſe esse dicitur: et dextera eius amplectatur eam: quia vitā temporalem sub mente sua semper ponit: vitam vero eternam: ut omnimodis amplectetur concupiscit. Hec quippe: que videt magnanimiter mente sublimi conculeat: officijs celestibus se occupat: hec necessitate tolerat ad illa sūmo desiderio q̃si brachio dextera sponſi astricta suspirat. In que cum aliquid quantulum intrat delectabiliter quiescit: cuius quietis dilectione mundanos tumultus omnino fastidit. Sic quiescentem vitq̃ sponſus amplius diligit: et ab eius excitatione improbos quosq̃ repellit: dicens:

H Adiuro vos filie hierusalem per capreas ceruosq̃ campos: ut non susciteris neq̃ euigilare faciatis dilectā donec ipsa velit.

Cervi capree mūda animalia in lege esse perhibentur. Quid ergo per ceruo et capreas: nisi fidem: spem: et charitatem accipimus. Quas dum nobis mundas seruamus: per easdem alios mentes cōtemplatiōis ascendimus. Sancta autem anima sponſa xpi a cunctis mūdi perturbationibus quiescere appetit: in sinu sponſi sopitis: terrenis cupiditatibus dormis re sancto ocio cōcupiscit. Ita ut etiam necessaria colloquia aliquando fastidiat: soliusq̃ sponſi colloquutione quanto quietius: tanto serenius hylarescat. Sed hanc dormientem carnales qui sunt in ecclesia nonnunquā importune excitant: negociis mundi eam implicare desiderant: quia eius vitam inutilem existimant: dum ab eorum curis eam se abstinentem considerant. Hi tales satis congrue non filij: sed filie nominantur: quia dum effeminatos mores nutriunt: virili dignitate amissas: quales interius habeantur: exterius nomine femineo designantur. Hi dilectam

fuscitare sub adiurationis pondere prohibentur: ne videlicet mentem: que ad vacandum deo se accingit: solis spiritualibus studiis inherere concupiscit. impotens sollicitudinibus inquietent: et tenebris curarum terrenarum oculum cordis eius obnubilent. Et tamen non ei omnis cura proximi interdicitur: sed quando suscitari debeat eius voluntati relinquitur: quia profecto omni: perfecte anime discernendum est: et quando celesti contemplationi studeat: et quando proximorum utilitatibus inseruiat. Hanc vacandi deo licentiam libentissime sponsa suscipit: statimque verbum sponsi amplectitur et dicit:

¶ *Vox dilecti mei.]*

Ac si diceret: Hanc vocem dilecti mei sponsi esse recognosco: hanc ab eius ore semper audire desidero: quia in hoc video quantum me diligat: cum me ab amplexibus eius desiderabilius impediri prohibeat. Ad hos amplexus qualiter pervenerit: subito narrat dicens:

¶ *Ecce iste venit saliens in montibus transfiliens colles.]*

Ad amplexus sponse sue christus venire disponens: humanitatem nostram dignanter assumpsit: ad quod mysterium peragendum: quasi saliens in montibus venit: quia quedam opera inter homines ostendit: que valde sublimia sunt: et super homines esse perspicuus: humanum genus ammirari potuit: sed attingere nequaquid. Quia enim de virgine natus est: quod vagientem ad adorandum pastores angelus ammonuit: magos stella perduxit: et pendens in cruce qua hora voluit spiritum emisit: et mortuos tertia die seipsum suscitavit: et celum ingressus spiritus sanctus quibus sibi placuit: donavit. Hec faciens: quasi in montibus ambulavit: quoniam nulla creatura assequi valuit. In his namque operibus colles transfiliit: quia sanctos omnes quantumque excreverunt: potentia sue operationis transcendit. De quo et sequitur.

¶ *Similis est dilectus meus capree hinnuloque cervorum.]*

Similis capree bene esse dicitur: quia ex synagoga carnem traxit: que per capream ostenditur. Et quia ex antiquorum sanctorum stirpe progenitus est: quasi hinnulus cervorum: recte esse perhibetur. Sequitur.

¶ *En ipse stat post parietem nostrum: aspiciens per fenestras prospiciens per cancellos.]*

Quasi post parietem nostrum christus incarnatus stetit: quia in humanitate assumpta divinitas latuit. Et quia eius invicissimam si ostenderet: infirmitas humana ferre non posset: carnis obstaculum obiecit: et quicquid magni inter homines operatus est: quasi post parietem latitans fecit. Per fenestras autem et cancellos quasi aspicit: partim videtur: partim vero se abscondit. Sic et dominus Iesus christus dum et miracula per divinitatis potentiam fecit: et obiecta per carnis infirmitatem pertulit: quasi per fenestram et cancellos prospexit: quia in alio latens: in alio quis esset apparuit. Incarnatus itaque ecclesie sue: vel unicuique perfecte anime loquitur: et ad eternam exhortatur patriam dicens:

¶ *Surge prope columba mea: amica mea: formosa mea: et veni.]*

Propter fidem christus sponsam suam amicam vocat. Columbam propter simplicitatem: formosam propter operationem: quia enim sine fide deo placere non possumus: bene per fidem amici vocamur: quia dum fide celestia appetimus: ablectis terrenis deo adheremus. Columba vero bene anima propter simplicitatem dicitur: quia anima deuota: dum simplicem dum cordis simplicitate perscrutatur: nequaquam mundi ineptam leuciam dissoluta sectatur. Sed semper ad eterna festinans: colube gemitus diligendo imitatur.

Propter operationē anima formosa recte appellat: quia dum preterite vite peccata per bona opera redimit: quasi antequā turpitudine assumpta forma meliori ante sponsi oculos abscondit. Hanc itaq; hortat sponsus: ut surgat et veniat: quia dignū est: ut quicūq; ad amorem xpī properat: carnis torporē quantū potest abiciat: et se ad eterna cōsequēda celeriter accingat. Sed quia ut ad celestia festinem⁹ per exhibitionē noni testamenti a deo accepimus. Ideo recte sequit:

¶ Jam hiems trāsūt: hyem̄ abūt et recessit: flores apparuerunt in terra nostra.]

Quid per hiemē: nisi legis austeritas intelligenda est? Que dū in carnalibus sacrificijs populū antiquū detinuit: ad appetenda spiritualia et celestia observatores suos non audiuit. Possumus etiam per hiemē vitaz presentē intelligere: que dum nos assiduis temptatiōibus impetit quasi ymbribus importunis adsequendū xpī torpore compellit. Sed jam sponsa surgat: quia hiems trāsijt: quoniam quanto magis dies ultimus instat: presens vita recedit: et quo amplius tempus ad terminū ducit: eo citius currendū est: ne electa anima oblati sibi muneribus eternis priuet. Trāsijt enī dicit: quia in proximo transitura esse nō dubitat. Sequit.

¶ Flores apparuerūt in terra: tempus putationis aduenit.]

Flores apparuisse in terra dicunt: quia sancte anime in celo recipiunt. Et quia in hac vita quāvis hiems fuerit: nō torpuerunt: mox ut recesserunt in terra viventium gloriose floruerūt. Bene sequit cū dicit:

¶ Tempus putatiōis aduenit.] Quia quo amplior electorū numerus in celo congregat: eo celerius reprobi ab ecclesia: tanq̄ sacramenta inutilia amputant: ut et mundus citius finiatur. Sequitur.

¶ Vox turturis audita est in

terra nostra.]

Quid per turturē: nisi ecclesia? Quid per terram sponsi: nisi vita illa beata designat? Sed vox turturis in terra sponsi audita esse dicit: quia dum p desiderio suo sancta ecclesia deprecata: xpō in celo clementissime audit. De quo recte subdit.

¶ Sicut tulit grossos suos.]

Quia sancta ecclesia martyres suos ad eternā patriam premisit. Post quos:

¶ Vinee florentes odorem derunt.] Quia per vniuersum mundū exempla bonorū operum exercuerūt. Vinee vtiq; flores producit: cum singule ecclesie animas infideles ad fidei nouitatē per baptismū educit. Sed flores ipsi odorem proferūt cum credentes anime exempla bona per suauem opinionē sibi inuicē et alijs aspergunt. Sed quia xp̄s viroz modo exhortatiōis nos trahit: ut videlicet et preceptis nos amoneat: et exemplis sanctorum nos erigat. Idcirco sponsa prius ut surgeret ammonēdo precepit: et deinde exemplū sanctorū ad cognitionem adduxit: et post exemplorū exhibitionē iterum se ad precepti cōmonitionem cōuertit dicens:

¶ Surge amica mea: soror mea: et veni columba mea in foraminibus petre in cauerna maderie.] Surgit anima cū a peccati perperatioe se erigit. Venit cū per bona opera desiderij sancti passib⁹ sanctis ad celestia tendit. Sancta etem mens cum preterite vite turpitudines aspicit: cū peccata sua enumerat que fecit: mox secū in conscientia erubescit: et quicūq; in mundo dilexerat: ad odiū sibi transferens fletibus se puniunt: ipsa penitentia facta robustior ab omni inquinatiōe etis exilit: et ab omni torpore negligētie se excutit: ut iā in finis cogitatiōibus nō iaceat: sed ad appetēda inuisibilia per sancta desideria se extēdat. Hec itaq; mens surgit et venit: qz et a torporis infirmitate per cōpunctionē se erigit: qm

sanctis studiis se exercēs: ad eterna pedibus amoris currit. Per foramina autē petre vulnera manū xpi in cruce pendētis libēter intellexerim. Lavernā vero macerie vulnus lateris qđ lācea factū est: eodē sensu dixerim. Et bene colūba in foraminibus petre: et in caverna macerie esse dicit: quia dum in crucis recordatiōe patiētiam xpi imitat: dum ipsa vulnera propter exemplū ad memoriā reducit: quasi colūba in foraminibus petre: sic simplex anima in vulneribus nutrimentū quo cōualescat: inuenit. Possunt tamē per foramina petre incarnationis xpi sacramēta signari: et per cavernā macerie ipsa protectio angelice custodie figurari. In qua custodia cū anima ponit: bene ei a sponso dicit:

E Ostende mihi faciē tuam: sonet vox tua in auribus meis.] Quid enim per faciē: nisi fidem qua a deo cognoscimur: accipim? Et quid per vocē: nisi predicationē intelligimus? Sed precipit sponso: ut ei sponsa faciē suam ostēdat: quia quicūq; se fidem dicit habere: necesse est: ut bonis operibus se exerceat: ut in operibus exterioribus fides interior innotescat. Sed et opera: necesse est ut vox predicationis sequat: quia quicūq; in sanctis operibus perfecte se dilatat: cōsequens est ut ad eandem faciēda proximis quosq; exhortetur. Ideo sequitur:

V Vox enim tua dulcis: et faciēs tua decora.] Tūc enim et vox placet: et facies decorat: qñ et opa predicationis sequitur: et rursum predicationē bona opera cōmittant: huiusmodi predicatoribus consequenter dicitur:

C Capite nobis vulpes paruas: que demolunt vineas.] Per vulpes heretici: per vineas singule ecclesie designant. Sed vulpes vineas demoluntur: quia per hereticos ecclesie a recte fidei viriditate exsiccat. Que bene parvule dicunt: quia quāvis contra veritatē intus superbiāt: exterius in verbis tamen humilitatē per simulationē secant. Que

tūc a sanctis p̄dicatoribus capiuntur: quādo instante aliricatiōe sententijs veritatis cōvincunt. P̄dicatores quippe sancti aliquādo canes per similitudinē dīcuntur: quia predicatoribus assiduīs quasi latratibus importunis: aduersarios quosq; a grege omniū arcere nitunt. Isti canes vulpes xpi capiunt: quia ducem suū dum fideliter diligūt: pro eius amore laborātes: terguerantes hereticos ab inuolutiōib; questionū: quasi a tenebrosis caueis ad lucem veritatis educūt. Qualiter vulpus demolitio timeat: manifestat cū dicit:

aa Jam vinea nostra floruit.] Vineā quippe floruit: quia sancta ecclesia per baptismū filios ad dei nouā conuersationē perduxit. Quibus timendū est: ne ab hereticis deprauent: quia dū quicq; fideles in nouitatē christi regenerant: quo quisq; tenerior est: eo citius ad puritatē seducit. Floribus omniū timendū est ne pereāt: quia dum adhuc quisq; ad perfectionē per exercitiū diuturnū non conuuluit: facile si a dente venenoso mordet ab hoc quod nactus fuerat: euanescit. Perfecta enim quēq; anima in quo se tam diu exercuit: facile nō amittit: qui a quo frequētius palato intimo q̄ dulcis sit dominus gustauit: eo constantius sponsi recitūdinē tenet: et distorta fastidit. Que psequitur conueniēter: et dicit:

bb Dilectus meus mihi et ego illi.] Ac si diceret: Dilecti mei amicitia cōstāter teneo: quia eius constantē benivolentiā erga me sentio: quia dū eius familiaritatē benignā habeo: durū est quod ei aduersum inimicos latrātes audio: et dum in eius assiduitate qualis sit video: si quid erroris proferūt aduersarij a veritate q̄ in eius visione cognoui nō recedo. De quo bene sequitur:

cc Qui pascitur inter lilia: donec aspiret dies: et inclinentur vmbre.] Quid per lilia: nisi mūde anime designantur? Que dū castitatis candorē retinent: per bone fame opinionē p̄mixtis quibus

q̄ suauiter olent. Inter lilia sponsus ergo pascit: quia proculdubio animarū castitate delectat: que et in se mundiciā carnis conseruat: et per nitidas cogitationes corā eo placet: et extra primis quasi odoris suauitate donant. Dies vero aspirabit: et ymbres inclinabunt: quādo vita eterna apparebit: et presens vita finietur. Hic quippe nō est ibi dies erit: quia hic in visione veritatis caligamus: vbi deus ipse tota veritas mētibus elucebat. Ad hanc prorsus diē sancte anime enitunt: ut perueniant propter hāc iusticiā illibatum: in quantū possunt conseruat: et quia sine xp̄o nihil possunt eius auxiliū inuocant: eius familiaritatē desiderant. Quārū dū mentem cōsiderat: prope est benignus et adiuuat: et quo amplius proficiscit: familiarius semper amat: donec finitū tenebris mundi ad vite eterne lucez perfectas educat. Quā lucem quia valde desiderat: eamq̄ cum dñs ad iudiciū venerit: videndā esse putant. Idcirco cū desiderio dicūt: **Ad Reuertere: similis esto capree: hinnuloq̄: ceruorū super montes bethel.**

Ad nobis dilectus corporaliter tūc abiit: quādo post resurrectionē in celū ascendit. Tunc autē reuertet quādo in fine mūdi resuscitatis corporibus hominū omnib⁹ in iudiciū manifestabit. Qui vere similis capree et hinnulo ceruorū apparebit: quia in carne nostra veniens ad iudiciū omnibus se mōstrabit. Per capream enim que mūdū est animal: ecclesia designat: que dum in celestibus mēte habitat: quasi in montibus pascit. Per cernos autē quid aliud q̄ patres antiqui designant: ex quorū carne xp̄us natus: quasi hinnulus ceruorū mūdū est presentatus. Bethel autē domus dei interpretat: que bene ecclesia dei dicit: q̄ in ea minus habitat dñs per fidem corda nostra mundant. Super montes ergo bethel simul capree hinnulorū ceruorum apparebit: quia in eadem humanitatis forma ad iudiciū veniet: quam

ab ecclesia sumpsit: quādo in hoc mūdū ex patrū progenies quasi hinnulus ex ceruis natus fuit. Quere re et similis capree et super montes apparebit: quia ex humanitatis quidem similis ecclesie erit: et tamen super ipsos summos: qui quasi montes excellunt: in ecclesia sublimior eminebit. Qui dum venire morietur: quia eum semper sancta anima perquirere nititur. Ideo sequitur.

Capitulum. III

In lectulo meo per noctes quesiui quem diligit anima mea.

Lectulū sibi sancta anima in nocte facit: dum omnes perturbatiōes mundi fugiēs secretum componat in quo requiescit. In hoc lectulo quem diligit: querit: quia dū ab omnibus sollicitudinibus mundi vacat: in eius inquisitione quomodo ad illuz perueniat non quiescit. Notandū est autem: quia per noctes querit: qui modo in hoc mūdū viuit: et perfecte tenebras temporalitatis a se non excutit. Quas quo grauiorē patitur: eo feruentius queret eum: quo inuento tenebras amplius non patit. Sed quia quē querit: nunq̄ perfecte in hoc mūdū inuenit. Ideo subiungit. **Quesiui illū et nō inueni.**

Quia vero maximo desiderio estuat: et quicquid tenet ei non sufficit: donec dilectum inueniat: ideo constantiam inquisitionis subiungit dicens:

Surgam et circuibō per ciuitatem: per vicos et plateas: quęram quē diligit anima mea.

Quid per ciuitatē in hoc loco nisi ecclesiam: quid per vicos ciuitatis: nisi spirituales quosq̄ accipimus? Qui dum ad celestia toto corde gradiūtur: angustā viam tenent qua ad vitam perducant. Per plateas autem seculares designant: qui dum voluptates suas multas sequuntur latas vias gradiūtur. Surgit ergo sponsa

super Cantica canticorum Cap. III

et ciuitatem circuit: quia perfecta anima que inuisibilia fastidit: omnes sanctos qui sunt vel fuerunt in ecclesia mente cōspicit: si quid forte in eorum actibus reperire poterit: quod imitando ad sponsum inuentio- nem aliquando venire possit. Per vias autē et plateas querit: quia dum per bo- norū imitationē ad dilecti familiares am- plexus puenire satagit: non solum spūali b⁹: sed in ip̄is carnalibus aliqñ inuenit: quod imitari digne possit. Sed postq̄ la- borem geminātū inquisitionis insinuauit: iterū difficultatē inuentiōis subdit dicēs: **Q**uesui illū et non inueni.]

Sed dum querit et nō inuenit: ip̄a etiam querit et inuenitur. Ideo subdit:

E Inuerūt me vigiles qui cu- stodiant ciuitatem.]

Quid per vigiles: nisi doctores eccle- sie designant? Quia dum lucrandis ani- mabus et scriptis et dictis inuigilant: ubi desiderij aliquantū sentiunt: augmenta- re ad melius nunq̄ cessant. Ibi sponsam querentē inueniūt: quia pium xp̄m inue- nire satagentē excipiunt: et ut citius inue- niant: preceptis instruunt: exemplis accen- dunt. Quos ille interrogās dixit:

S Num: quem diligit anima mea: vidistis?

Bene eos interrogare dicit: quia dū eo rum scripta vel verba vigilātū studio per scrutat: tanq̄ presentibus: etiam absenti- bus animi intentione loquēs: quid de xp̄o senserint: suscitāt. Quia vero dum in eos omnino intendit: nunq̄ sponsus inuenit: consequēter subiungit.

S Paululū cum pertransissem eos inueni: quē diligit aīa mea.

Paululū vigiles transiit dilectū inuenit: q̄ dū eos puros hōes esse cogitat: ad dei- tatē mentē erigit: ibiq̄ sponsum suū supra homines patrē equalē cognoscit. Quem tunc inuenisse se dicit cum sanctis labo- ribus adiuta in eius deitatis claritatē ocu- lum fidei tanq̄ per speculū contemplan-

do aliquantulū figit. Et tantillū quanta auiditate mētis suscipiat: ostendit dicēs: **H** Tenui illum nec dimittam: donec introducam illum in do- mū matris mee: et in cubiculum genitricis mee.]

Matrē sponse synagoga exiit: quia ex ip̄a predicatorēs habuit: ex quibus verbū veritatis suscepit: per quod in fide rege- nerata fuit. Tenet ergo sponsum ecclesia donec in domū matris eum introducat: quia vsq̄ in finē mūdi ad eius fidei amo- re non recedit: donec ad fidem iudeos ad- ducat. Nō q̄ postea recedat: quippe que in exilio diligit: in patria vidēs amplius amabit. Sed de illo tempore dici debuit de quo a quibuscūq̄ ppter obstitentes et pratiōes dubitari potuit. In domū ergo matris dilectū introducet: quando in fine mūdi ecclesia per predicationē in plebem iudaicā xp̄iana sacramenta immittet. In cubiculū autem quasi in secretiorem par- tē domus eum introducet: quia ex eadem plebe ita plurimos conuertet: ut omnes mūdi sarcinas abiciant: et in intimis co- gitatiōibus soli deo placere concupiscāt: huiuscemodī homines cubiculum facient sponse: quia dum a se omnes sordes cupi- ditatis abiciunt: quasi secretū locum in mente in quo delectetur component. A quorū inquietatiōe in eis delectabiliter paulatim sponsum improbus prohibet lie- rum dicens:

I Adiuo vos filie hierusalem ne suscitatis neq̄ euigilare facie- tis dilectā donec ip̄a velit.]

In hoc vtrq̄ ostendit: quia eiusdē perfe- ctiōis quosdā de synagoga post conuer- sionē inueniet: cuius de ecclesia q̄pluri- mos inuenit: dū in eorū quiete similiter de- lectatus ab eis inquietatores phibet: si- cut ab ecclesia phibuit. Introducta ergo ad fidem synagoga ecclesie mentem per opera que videt: cōspicit: et sublimitatem eius valde ammirans dicit:

Item Que est ista que ascendit per desertum sicut virgula fumi ex aromatibus mirrhe et thuris: et universi pulveris pigmentarii. In deserto utique in hoc mundo ecclesiarum sue sancta queque anima vivit dum a regno expulsa inter bestias demones videlicet degit. Hic est et si non omnino a sponso deserit: tamen quia dum in carne est nondum ad certam eius visionem admittit: dum ab eo per exilia et temptationes peregrinat: quia dum adhuc cum eo non regnat: deserti ab eo sibi videtur. Ob hoc semper laborat ut ostendat: ut quem valde diligit: magis ac magis sentiat: quatenus quoniam perfecte eum in deserto non tenet: vel ipso eius desiderio se reficiat: ut sic in via roboretur: quandoque ad hoc quod diu concupivit perveniat. Sunt quippe nonnulli qui dum omnia inuisibilia fastidiunt: mentem in celestia erigunt. Et quia in infimis nihil quod eis dulcescat conspicitur: totum cor ad superna mandata convertunt. Hi ab omnibus malis moribus se expiunt: censum mundi concupiscentiis contempnunt: spe ad inuisibilia tendunt: et quo ampliori desiderio illis inheret: eo magis ac magis moleste incorruptionem ferunt quam habent. Hi nimis mirum per desertum ascendunt: quia dum in hoc mundo inter temptationes vivunt: quo amplius dum hic morantur: deserti metuant: fortius ista deserant: et ad illa gradiuntur: in quibus cum fuerint: nihil amplius quam eos ammoneat: tam timebunt. Bene autem sicut virgula fumi ascendere dicuntur: quia et odor bonae fidei: et subtilitatem mentis habere dicuntur: non autem quarumlibet rerum fumus iste dicitur: sed ex aromatibus mirrhe et thuris: et universi pulveris pigmentarii existere declaratur. Mirra quippe mortuorum corpora condunt ne putrescant: thura vero accendunt: ut redoleant. Per mirram ergo carnis mortificatio designatur. Per thus vero orationum mundicia intelligitur. Sancta igitur anima dum carnem suam a putredine victorum mortificat: dum omnes mundi voluptates per continentiam abnegat: quasi mirram mortuorum corporum

adhibet: ut post iudicium a corruptione eterna sanum permaneat. Cum vero se ad celestia maiori desiderio accendit: et a cordis cubiculo omnes superfluas cogitationes ferventer abijcit: quasi thuribulum cor suum coram deo facit. In quo dum per dilectionem virtutes congregat: quasi carbonem in thuribulo coapat: in quo seipsum mens in conspectu dei igne charitatis accendat. Dum ferventes et multas orationes ad deum mittit: quasi fumum aromaticum ex thuribulo educit: ut coram dilecto suaue redoleat: et proximis quosque ad eius amorem per bona exempla concitare non desinat. Sed notandum quod non aliter universi pigmenti: sed universi pulveris pigmentarii. Pigmenta quippe facimus: quando virtutes congregamus in corde. Quando vero ipsas nostras virtutes per singula queque opera diligentius retrahimus: ne quid in operibus nostris incultum remaneat: ne inter virtutes vicium lateat: tunc proculdubio vnguenta virtutum quasi in pulvere tundimus: ut eo mundiora sint opera nostra: quo subtilius ea ab omni subreptione vicio discernere non cessamus. Huiusmodi mentes dilecto suo delectabiles se per eius gratiam faciunt: et dum ab omni mundano streptu se dividunt locum in quo sponsus requiescat: in seipsis componunt. De qua requie subdit:

In lectulum salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis israel. Salomon quippe pacificus interpretatur. Quid ergo per salomonem: nisi Christus intelligitur: de quo scriptum est. Ipse est pax nostra: qui fecit utramque unitam. Salomoni ergo lectulum facimus: quando a mundi sollicitudinibus omnino cessamus: dum in solo desiderio Christi libenter posuimus: et ut non bisculum pauset cor ab omni terrena cupiditate mundamus. Denarius autem numerus si per senarium multiplicetur: nimirum sexaginta complentur. Per denarium itaque decalogum legis accipimus. Per senarium autem totum hoc tempus intelligimus: quod sex diebus operatorum volumus videmus. Per sexaginta igitur fortes omnes perfectos:

super Cantica canticorum Cap. III

qui fuerunt ante nos in ecclesia intelligimus: qui dū decē precepta legis quo spiritalius eo fortius in sex diebus cōpleuerūt: quasi sexagenariū numerū perfecērunt. Ibi lectulū salomonis ambiūt: quia mentē sanctam: in qua xpus pausat verbis et exemplis muniūt: quibus ab aditu mentis venientes hostes repellūt: dum ipsam mentē exemplis sustinent: scriptis erudiunt.

Ab Ibi tenent gladios: et ad bella doctissimi existunt.]

Quia dum ad verbū dei opere cōplent: quod corde sciūt: magis ac magis semper docti hostem suū demonē: scilicet sapientia et fortitudine vincūt. Per gladiū em̄ verbū dei designat. Per manus autē qui bus gladios tenent: ipsa opera figurant. De quibus bene subditur.

R Uniuscuiusq; ensis super femur suum: propter timores nocturnos.

Quid per ensē: nisi rigore cōuersationis? Et quid per femur: nisi carnis appetitus accipimus? Electi ergo quicq; qui iā ad perfectionē vite profecti sunt: semper ensē super femur suū ferunt: quia rigore cōuersationis appetitū carnis assidue frangūt: ne hostis quē in nocte huius mūntinent: repente veniēs mollem aditū inueniat: et per voluptatis molliē: eo facili⁹ quo voluptuosiores inuenerit: ad grauiora peccata perducatur. De laude itaq; salomonis adhuc subdiē cum dicit:

Q Ferculū fecit sibi rex salomon de lignis libani. Columnas eius fecit argēteas: reclinatoriū aureū: ascensum eius purpureū: media charitate pstruit propter filias hierusalē.]

Ligna libani impuribilia esse asseruntur. Ferculū fecit sibi rex salomon de lignis libani: quia scōm presciētie sue gra-

tiam: xps sanctā ecclesiā de inetermū permansuris sanctis cōstrinxit.

P Columnas eius fecit argēteas.]

Quia eidem ecclesie predicatorēs de dī: qui et vt etiam exemplis sustentaret: magna iusticie, rectitudine roborauit: et vt predicatoribus erudirent: nitore eloquijs quasi splēdore argenti decorauit.

R Reclinatoriū argēteū fecit.

Quia dū in cordibus perfectōr resplenduit: eis diuinitatis sue potentia per cōtemplationē ostēdit. In qua cōtemplatione dū eis pulchritudinē celestiu gaudiorum mōstrauit: quasi reclinatoriū ex auro eis cōposuit: quia locū in quo se refocillantes requiescāt: apposuit. Quod reclinatoriū bene aureum esse dicit: quia melior est sapientia cūctis opibus: et omnia que desiderant et nō possunt comparari. Ad hoc reclinatoriū multis laboribus peruenit: multis tribulatiōibus ascendit. Ita vt si necesse fuerit etiā sanguis effudi permittat. Ideo ascensū recte purpureus esse dicit. Dū em̄ sancti quicq; martyres propter vitā eternā corpora sua ad supplicia tradiderūt. Dum flagella eculeos: ignes: gladios: et alia innumerabilia tormēta patienter pertulerūt: nōne ad reclinatoriū istud ad beatā scz vitam per ascensum purpureum ascenderūt? Sed nos miseri quid agimus? qui in hoc ferculo colūpne argenteę nō sumus: quia sanctā ecclesiā nec exemplis sustentamus: nisi predicatione docemus. In ea reclinatoriū aureū nō habemus: quia terrenis cogitatiōibus inuoluti: ad splendorē sapientie per cōtemplationē non assurgimus: ascensum purpureū nec cognoscimus: quia voluptatibus vacantes: labores et persecutiōes pro eterna beatitudine ferre recusam⁹. Longē solat nos aliquantulū quod de hoc ferculo subditur.

R Media charitate construit: propter filias hierusalem.]

Quid enim per filias hierusalē: nisi cum non filios sed filias dixerit intelligimus: nisi nos debiles: qui in ecclesia non virtutes sed femine sumus: quia contra vicia fortiter non reluctamur: viriliter resistimus: inutiliter subiacemus. Hierusalē enim visio pacis interpretatur: per quam ecclesia quod est mater nostra designatur: eo quod assidue pacem perpetuam contemplatur. Si ergo nos in ferculo regis columpne argenteae non sumus: reclinatores aurei non habemus. Per ascensum purpureum ascendere non valeamus: salutem charitatem que communis omnibus electis que quasi in medio posita est: teneamus. Per hanc quippe rex salomon nos in ferculo suo esse cognoscit: quia in eo cum columnis argenteis cum reclinatorio aureo cum ascensu purpureo: propter filias hierusalem: etiam media charitate construit: quia cum summis ecclesie membris ad eandem sponsam beatitudinem peruenimus: si charitatem in defessam observamus. Sequitur:

R Egredimini filie sion et vide te regem Salomonem in diademate: quo coronavit eum mater sua in die desponsationis eius: et in die leticie cordis.]

Mater christi beata maria esse creditur: que coronavit eum diademate: quia humanitatem nostram ex ipsa ipse assumpsit: sicut in evangelio recitatur. Et hoc in die desponsationis eius: et in die leticie cordis eius factum esse dicitur: quia quando unigenitus filius dei deitatem suam humanitati nostre copulare voluit: quando per bonam voluntatem suam tempore opportuno ecclesiam suam sibi assumere placuit: tunc cum charitatis exultatione carnem nostram ex matre virgine suscipere voluit. In qua cum doloribus pro tempore vivens: de redemptione nostra vehementer exultavit. Sed cum diadema pro gloria assumat: in humanitatis autem susceptione non gloria verbi dei: sed humilitas esse cognoscat: quomodo in humilitate nostra quasi diademate coronatus fuisse

dicitur. Sed cum ipsa eius incarnatio vere gloria nostra fuerit: quia membra eius sumus propter communionem corporis et yadema membris bene capitulis scriptura preceperat. Hic itaque quia a sponsa laudatur: et ipse vicissim sponsam laudare dignatur dicitur.

Capitulum III. A
Quam pulchra es amica mea: quod pulchra es et decora: oculi tui columbarum: absque eo quod intrinsecus latet.]

Quia hec superius exposuimus: ut posuimus: nunc eadem repetere propter brevitate servandam deuitamus. Sed quia adiunctum est absque eo quod intrinsecus latet breviter videndum est: quomodo superius coniungatur. Pulchra est ergo sponsa et oculi eius columbarum: absque eo quod intrinsecus latet: quia valde honestum est quicquid in exterioribus operatur: et simpliciter inter homines conuersatur: et ea que videt temporaliter concupiscere dedignatur. Et si quid tamen in hoc mundo placet: post concupiscentias suas ire detestatur. Sed vehementer pulchrius et honestius est: quod cordis desiderium illibatum retinere conatur: et eterne beatitudinis claritatem in mente retinet: et erecta contemplatur: et in his que interiorius videt: suaviter requiescit: et mundatur. Sequitur.

B Capilli tui sicut greges caprarum: que ascenderunt de monte galaad.]

Si per oculos predicatorum ecclesie designantur: quia ceteris viam ostendunt: bene per capillos populi figurantur: qui eidem ecclesie ornatu tribuunt. Capilli ergo sponsae sicut grex caprarum esse dicuntur: quia populi ecclesie dum precepta legis ruminantes celestia fide contemplantur: munda sunt animalia et in altis pascuntur. Galaad autem acervus testimonij interpretatur. Quid autem per acervum testimonij: nisi multitudinem

super Cantica canticorum Cap III

martyrū intelligimus? quia dum fidem
p̄m superabiliter tenuerūt: eos testimo
niū veritati etiā per mortē suā perhibuissē
se scimus. Hec itaq; ille caprarū de moni
te galaad ascendit: quia populus ecclesie
eo magis fide se ad eterna suspendit: quo
fortius sanctos martyres eidem fidei testi
moniū perhibuisse sciuit. Sequit̄.

E Dentes tui sicut grex tonsa
rū: que ascenderūt de lauacro.]

Sicut per oculos predicatorēs intelli
gunt: quia per eos ecclesia illuminat simi
liter et dentes eiusdem possunt dici: quia
per eos infideles consumuntur: et paruuli
nutriuntur. Dentes quippe sancti predi
catores vocant: quia dum sanctā scripturā
ram exponēdo minoribus fratribus eluci
dant: quasi panē paruulis: tanq; matres
filijs cōmascant quo infirmi ad fortiora
cōualescant. Ibi nimirū bene sicut grex tō
sarū que ascenderūt de lauacro esse dictū
tur. quia dum se a peccatis omnibus in ba
ptismo ablutos esse recordantur: libenter
onera mūdi deponūt: vt ad celestia conse
quēda et predicāda: quo libentius: eo facili
us gradiunt̄. De quo subdit̄.

O Omnes gemellis fetibus: et
sterilis non est inter illas.

Gemellos fetus omnes sancti predicator
es habēt: quia duz in duobus preceptis
charitatis ceteros homines supereminēt
geminā dilectionē predicāt: et in eo duos
populos iudaicū et gentilem gignere non
cessant. Inter quos nullus est sterilis: qz
profecto predicator nō est dicendus: si fili
os spirituales gignere p̄tempnit. De qui
bus adhuc subdit̄:

E Sicut vita coccinea labia tua
et eloquiū tuum dulce.]

Idem predicatorēs labia ecclesie dicun
tur: quia nimirū per eos populis precepta
vite loquit̄. Qui bene sicut vita dicunt̄:
quia dum fluxas cogitatiōes in cordibus
hominū suis predicationibus restringunt:
quasi sparsos crines ne immoderate de

fluant reprimūt. Sed quid est qd nō tan
tum vite: sed coccinee comparant̄: nisi qz
per coccī flamma charitatis intelligitur?
quia illi ardent et per eos alij accendunt̄:
per quos eloquiū sancte ecclesie dulcora
tur: quia dum que dicūt faciūt: predica
tiones suas hominibus quasi lapidas estas
apponūt. Sequitur.

S Sicut fragmen mali pomi:
ita gene tue: absq; eo quod intri
secus latet.]

Quod per genas ecclesie: nisi ipsos pre
dicatores intelligimus? quia dū in popu
lis: vt eis proficiāt eminent: quasi in facie
ecclesie manifesti apparēt. Per malū au
tem punicum ipsa ecclesia designat̄: quia
dū multos populos in vnitate fidei nutrit
quasi multa grana sub vno cortice frigit:
quia dū grana diuino seruitio ceteris for
tius affligūt: dum se vt omnia mūdāna cō
tempnūt: dum volūtates suas abnegant:
et vicia sua omnino mortificāt: ceteros ex
tollant: et seipsis humiliāt: dum per exem
pla sua ceteros nutriūt quasi fracti et apti
se cibos offerūt. Sed quis magna sint q̄
extrinsecus apparēt: maiora tamen in oc
culto retinent: que diuini oculi soli vidēt
Ideo subiectum est. [Absq; eo quod in
trinsecus latet.] Sequit̄.

S Sicut turris dauid collum
tuum: que edificatur cum pro
pugnaculis.]

Collum quippe extendimus: quando
longius p̄spicere volumus. Propter ali
ud ergo sancti predicatorēs oculi: p̄pter
aliud dentes: propter aliud autem genes
et collum: propter aliud conuenienter vo
cantur. Bene igitur sicut turris dauid:
collum sancte ecclesie dicitur: quia san
cti predicatorēs procul venientes hostes
sancte ecclesie speculantur: et fortiter re
sistunt: si quid in eo ledere conantur et vi
bere terrena despicientes: celestia con
templantur. Collum ergo propter hostiū
speculationē: turris vero dauid propter

fortitudine et propter excellam celestium gaudiorum contemplationem. Que turris recte dauid esse dicitur: quia dauid manu fortis interpretatur: per quod Christus significatur: cuius est quicquid forte et excelsum operatur. De qua subditur.

H Que edificatur cum propugnaculis. Ab ille clypei pendet ex ea omnis armatura fortium.]

Cum propugnaculis turris dauid edificata dicitur: quia sancti predicatorum contra aduersarios homines si necesse sit: miraculis armantur. Contra vicia autem se clypeis muniunt: quia ne spiritualibus hostibus succumbant: virtutibus se defendunt. In quibus omnis armatura fortium pendet: quia quisquis hostium cuneis: fortiter resistere vult: in eis exempla videt: quibus armatus hostes strenue valet superare. Mirabile autem hic pro perfectione ponitur: quia in millenario numero omnes numeri perfecte complentur. Sequitur.

I Duo vbera tua sicut duo hini nuli capree gemelli: qui pascuntur in lilys donec aspiret dies et inclinentur vmbre.]

Per duo vbera duo predicatorum ordines: vnus in circuncisione: alius in preputio designantur. Qui bene sicut duo vbera hini nuli capree dicuntur: quia et filij synagoge existunt: et in moribus contemplationum pascuntur. Gemelli vero ideo dicuntur: quia concorditer predicant: et concorditer sapiunt. In lilys vero pascuntur: donec aspiret dies et inclinent vmbre: quia mundicia infatigabiliter sectantur: donec in die iudicii premia recipiant: que in labore noctis assidue contemplantur. Sequitur sponsus dicens:

Veniam ad montem mirrhe: et ad collem thuris.]

Quid per montem mirrhe: nisi forte altitudinem mortificationis in opere? Et quid per collem thuris intelligimus: nisi altam humilitatem in oratione. Ad montem ergo

mirrhe: et ad collem thuris sponsus vadit: quia eos familiariter visitat: quod per mortificationem vicioz ad alta perficere: et per mundas et humiles orationes suauiter redolere percipit. His quippe virtutibus sancta ecclesia: vel vnaqueque anima munda efficitur: quia dum per voluptatum mortificationem viciis reluctatur: et per sanctas orationes frequenter lachrymis abluit: sordes lauacri sponso placeat: quia pulchra apparere conatur. Cuius conatu ad effectum sponsus per gratiam suam ducit: opusque suum in sponsa benigne laudat dicit.

Tota pulchra es amica mea et macula non est in te.]

Cum scriptum sit: Nemo viuit sine peccato: nec infans cuius vita est vnus diei super terram. Quid est quod sponsa tota pulchra esse dicitur: in qua macula non habetur? Aliibi quippe scriptum est. Stelle non sunt munde in conspectu eius. Et alibi. In multis offendimus omnes. Et iohannes apostolus ait: Si dixerimus: quia peccatum non habemus: veritas in nobis non est. Et idem. Si dixerimus: quia peccatum non habemus: mentimur: et veritatem non facimus. Sed dum sancta anima a peccatis quotidianis se per penitentiam mundat: dum quotidie peccata minuta cum lachrymis abluit: et a maioribus se obseruat: quantum frequenter peccat: per assiduum tamen penitentiam mundiciam suam assidue seruat. Hinc est alibi precipit. Semper sint vestimenta candida. Et illud. Iustus autem ex fide viuit. Quamuis enim mori ut peccat: a iusticia deuierit: tamen dum semper credit in eum qui iustificat impiis: et assidue sub eius fide peccata sua deslet per assiduas ablutiones iusticiam suam retinet. Se igitur ita mundanti sponse consequenter dicitur:

Veni de libano sponsa mea veni de libano: et coronaberis.

Libanus quippe dealbatio interpretatur. Quid ergo per libanum: nisi baptismum intelligit: in quo sancta ecclesia aqua abluta peccatorum ingredine per spiritum sanctum

super Cantica canticorum Cap. III

atum quē recipit: et per xpi fidem dealba-
tur. Unde scriptū est. Asperges me dñe
ysopo et mūdabor etc. De libano ergo san-
cta ecclesia ad coronam venit: quia in xpi
baptismo fidē precipit sub qua cū xpi gra-
tia mereat: ut premiū percipere possit. Sz
quid est q̄ dicit: Veni? nisi q̄ in fide et in
spe et in charitate quicquid operat: subsi-
stet: ut his tribus munita virtutibus ro-
bur habeat: per inuia nō laescat. De fide
enim dicit. Fide mūdans corda eoz. Et
iterum. Sine fide impossibile est placere
deo. De spe autē dicit: Non confundent
omnes qui sperant in te dñe. Qui iterū di-
cit: Quis est in te sperans: et derelictus
est? De charitate autē dicit: Caritas ope-
rit multitudinē peccatorū. Et iterū. Si di-
stribuero omnes facultates meas in cibos
pauperū: et si tradidero corpus meū ita ut
ardeat: charitatē autem nō habuero: nihil
sum. Et iohānes apostolus. Deus chari-
tas est. Potest tamē et aliter intelligi: q̄
ter dicit: veni. Venit spōsa sancta ad xpm
dum in hoc mūdo viuēs: bona que potest
operat. Venit quādo in hora mortis ani-
ma videlicet sponsa a carne eruit. Venit
tertio: quādo in iudicij die vltimi carnem
resumit: et cum xpo thalamū celestē ingre-
dit. Ibi quippe omnū laborum suoz pre-
mia consequit. Ibi iam omnino prostratis
et exclusis hostib⁹ gloriose coronat. Ideo
ei hic per promissionē dicit:

**¶ Coronaberis de capite am-
mana: de vertice saur et hermon:
de cubilibus leonum: de monti-
bus pardorum.]**

Quid per ammana saur et hermon no-
videlicet monti: nisi potentes hui⁹ secu-
li intelligunt? Qui quāto ditiores tanto
excelsiores et firmiores apud infirmos es-
se vident. Sed de his montibus sancta
ecclesia coronat. Quia dum regnū predi-
cat eternū: dum exemplo suo oīa que mū-
di sunt vilia esse demonstrat: ipsos etiā po-
tentes ad penitentiam inclināt: et sibi ip-
sorum acquisitione coronā in celestibus pa-

rat. Sic quippe fit: ut humiles superbos
prosternāt: et infirmi excelsos inclinent.
Ideo scriptū est. Omnis vallis implebit⁹
et omnis mons et collis humilabit⁹. Sed
quid est q̄ non solū de montibus: sed etiā
de capitibus montiū coronāda esse dicit:
nisi q̄ impletū videmus: quia iam ipse ex-
celsiores persone in xpm credūt: et eius p-
ceptis per ecclesie p̄dicationē obediunt.
Reges em̄ et imperatores xpo seruiūt: co-
ronas depōnūt: et per penitentiam in eccle-
sia veniā petunt. Si itaq; per capita mō-
tiū summas personas intelligimus: bene
per cubilia leonū et montes pardoz: prin-
cipes quoz et ministri designant: qui cru-
delitati deseruiūt: et dolositate suis: qui
quos nō possunt ledere decipiūt. Pardi
quippe maculas in cute semper portant.
Per quod quos alios q̄ hypocritas vel
discordes significant. In illis quippe qui
crudelitate sectant: demones tanq̄ leo-
nes cubant. In illi vero quasi pardi mon-
tes edificāt: quos dū vicijs suis aliquas
virtutes admiscere consentiūt: pro omni-
bus bonis suis laudis gloriā affectare cō-
pellunt. Ibi itaq; vere pardoz varietatē
sectant: qui dum cū virtutibus etiā vicia
imitant: in vario corio coloris et dissimili-
tudine pluidunt. Sed de cubilibus leo-
nū et de montibus pardoz ecclesia corona-
tur: quia dū per eius p̄dicationē et cru-
deles ad pietatē: et hypocrite ad vite hu-
milis unitatē conuertant. Pro his omni-
bus premiū percipiet: quod meretur Cui
iterum dicitur:

**¶ Vulnerasti cor meum soror
mea sponsa vulnerasti cor meū:
in vno oculoz tuorum: et in vno
crine colli tui.]**

Per oculos sancte ecclesie p̄dicatores
sicut dictū est designant. Per crines ve-
ro populi multitudo figurat: per collū au-
tem sancta capitis et cordis cōiunctio de-
monstrat: que fides ecclesie intelligitur.
Per hāc enim caput et corpus cōiungun-
tur: dum xpo quisq; tenaci⁹ inheret: quo

Expositio beati Gregorij pape

fideliōr in bona conuersatione habet. In vno ergo oculoꝝ ⁊ in vno crine colli spon se sponsus vulnerat: quia profecto vsqꝫ ad mortē crucis afficit: vt vnitas predica toꝝ ⁊ plebis in ecclesia confirmet. De cu sus dilectiōe erga sponsum: iterū subdit sponsus:

P Pulchre sunt mame tue soror mea sponsa.]

Quid per mamas conuenientiꝯ in hoc loco qꝫ ipsa dilectio dei ⁊ proximī: de qua superius diximꝫ intelligit: per quas mē s sancta omnes sensus suos suauī dilectio: ne nutrit: dum deo suo charitatis tenaci tate conglutinat: ⁊ proximis si quid vili tatis habet quomodolibet libēter impen dit. Has mamas sponse quantū spon sus diligit in repetitiōe laudis: aperte mani festat dicens:

P Pulchriora sunt vbera tua vino.]

Quod superius de sponsi vberibus di ximꝫ: hoc ⁊ hic cum sponsa loquit: intel ligi posse estimamus.

R Et odor vnguentoz tuoz super omnia aromata.]

Per vnguēta quippe ipse virtutes que ex charitate oriunt: intelligunt. Habent quippe etiā reprobi: aliquādo aromata: quibus redoleat: quia virtutes quasdam possident: ⁊ bona opera perpetrāt. Sed quia sine charitate viuūt: in cōspectu dei nulla que faciūt placent. Unde in iudicio cū dicent: Domine: nōne in nomīe tuo p phetauimus: ⁊ in noīe tuo virtutes mul tas fecimus? Respondebit eis: Nunqꝫ noui vos: discedite a me omnes operarij iniquitatis. Bene ergo vnguēta ecclesie super oīa aromata redolere dicunt: quia ⁊ si opera reproboꝝ aliquādo hominibus placēt. Hec que sancta ecclesia ex charita te cōficit: in diuinis naribus sine cessatio ne redolent. Sequit.

S Fauus distillans labia tua sponsa.]

Predicatores ecclesie bene labia spōse esse dicunt: qꝫ per eos populis loquit: et per eos ad fidē paruuli quiqꝫ erudiunt: vñ per eos occulta scripture quasi cordis latētia manifestant. In fauo autē mel latet ⁊ cera videt. Recte ergo sponse labia fa uus vocant: quia vñ in carnis fragilitate sapiētia magna habet: quasi mel in cera abscondit. Quādo vero electus quisqꝫ p dicat: quādo celestia gaudia reuelat: tūc fauus distillat: qꝫ quāta dulcedo sapiētie in corde lateat: per oīs fragilitatē audie tibus manifestat. Unde scriptum est. Ba bemus thesaurū istum in vasis fictilibus. Ideo subditur.

T Mel ⁊ lac sub lingua tua.]

Mimū falsi predicatorēs mel in lingua portant: qꝫ sub lingua nō habent: qꝫ cele stia gaudia aliquādo predicāt tanqꝫ veri sint: cū ipsi terrestrē bona desiderijs ap petāt. Sancta vero mens mel in lingua portendit: qꝫ sapiētie dulcedinē loqnēdo ostendit: qꝫ veraciter predicās audientes tanqꝫ mellis dulcedie reficit: lac gerit: qꝫ cōgruenti sibi doctrina paruulos quosqꝫ in ecclesia nutrit. Sub lingua autem hec oīa sibi ipsi referuat: qꝫ in eternā dulcedi nē assidue secū portat. Dum em̄ terrena abiicit: dum vicioꝝ amaritudinē respuit. In interioribꝫ sensibus sapiētie dulcedi ne se pascit: qua robur colligit: vt ad eter na gradiēs in labore: vie lassescere: nō pos sit. Cui benedicat:

T Et odor vestimentoz tuoz sicut odor thuris.]

Quid per vestimēta hec: nisi sancta ope ra designant. Quibus precedentū ma loꝝ turpitudō operis: ne videatur? Hinc em̄ scriptū est. Beatus qui vigilat ⁊ cus todit vestimēta sua ne nudus ambulet: ⁊ videat turpitudō eius. Thūs vero per si gnificatiōē pro oratiōe ponit: sicut scri ptū est. Ascendat oratio mea sicut incens sum in cōspectu tuo. Sancta itaqꝫ aīa in hoc mūdo qū potest bona opera operat: ⁊ bene operās desiderioꝝ ⁊ intentiōe sancta

se extendit: nihilque boni agit: nisi ea intentione ut ad celestia que diligit: quicquid peruenire possit. Bene igitur odor vestimentorum eius sicut thuris esse perhibetur: quia in omnibus operibus suis orat: dum peruenire in intentione ea que ut bona operatur. Sequitur.

X Ortus conclusus soror mea: ortus conclusus: fons signatus.]

Ortus sancta ecclesia existit: quia dum populos multos in fide gignit: quasi flores pulchros bona terra emittit. Qui ortus conclusus bene esse dicitur: quia charitatis vallo circumquaque munus: ne inter numerum electorum reprobus aliquis ingrediat. Unaqueque anima sancta etiam ortus conclusus esse intelligitur: quia dum bona sua intentione vite eterne abscondit: dum humanas laudes omnino contempnit: ipsa bona intentione se circumsepit: ne ad interiora rapida hostis antiquus irrupere possit. Fons etiam dicitur: quia dum celestia assidue cogitat: dum scientiam scripturarum semper in ventre memorie congregat: quasi aquas viuentes sancta mens in se gignere non cessat: quas sitientibus primis prebere ut reficiant: valeat. Unde scriptum est dicit te domino: Qui biberit ex aqua quam ego dabo ei: non sitiet in eternum. Sed aqua quam ego dabo ei: fiet in eo fons aque salientis in vitam eternam. Et alibi Qui credit in me sicut dicit scriptura: flumina aque viue fluent de ventre eius. Sed cur dicitur fons ille signatus: nisi quia sensus spiritualibus mentibus indignis abscondit. In fidelem enim homo a domino dicitur. Spiritus autem ubi vult spirat: et vocem eius audis: et nescis unde veniat: aut quo vadat. Et iterum scriptum est. Signatus est super nos lumen vultus tui domine. Quod enim ibi lumen signatum: hoc hic precludit: id fons signatus esse perhibetur. Sanctus enim spiritus mentem quam replet: et illuminans irrorat: et irrorans illuminat: et ut de luce eius videat quid appetat: et de rore refrigeretur: ne caleat. Sequitur.

Y Emissiones tue paradisi malorum punitorum: cum po-

morum fructibus.]

Quid emittit sancta ecclesia nisi cum sanctis operibus sancta verba quibus filios gignit et nutrit. Quorum dum alios usque ad martyrium perducit. Alios in sancta conuersatione erudit. Hos sanguine martyrii rubentes ad eternam patriam transmittit: illos vero in sanctis operibus viuentes proximis in exemplum sanctitatis tradit. Quid aliud quam punica et pomorum fructibus emittitur? Mala punica enim sub rubeo cortice multitudinem granorum continent. Fructus vero pomorum in se refectoris dulcedinem habent. Sic sic martyres dum sub igne laborant: dum pro christo sanguinem exterius fundere non dubitant: multitudinem virtutum interius sibi congregant in mente. Sancti etiam quicquid in pace ecclesie viuunt: fructus pomorum gerunt: quia dum sancta opera faciunt proximis exempla tribuunt: quorum exhibitione quos se sequi volunt: reficiunt. Quot enim sunt in ecclesia sancti: siue igne passionis ardeant: siue in pace ecclesie quiescentes succrescant: sanctarum virtutum odorem tanquam suauitatis paradisum: et deliciarum consortium in se dum viuunt non cessant. Culus paradisi ubertatem demonstrat: dum sub voce sponsi per arborum nomina quasque virtutes designat dicens:

Z Cipri cum nardo: nardus et crocus: fistula et cynamomum cum vniuersis lignis libani: mirra et aloë cum omnibus primis vngentis.]

Quid enim per has diversas aromatum species designat: nisi sanctarum virtutum odorem et profectus qui in sanctis habetur? Ex his quippe speciebus regalia vngenta conficiunt: ex his corporum sanitates inueniunt. Bene igitur virtutes animarum designant: quibus congregatis et confectis: et bonis odor optimis egreditur: et egris animabus competens sanitas reperitur. Sed adhuc laus ecclesie a sponso repetitur: cum subditur.

aa Fons ortorum puteus aquarum uiuentium: que fluunt in petu de libano.]

Recte in emissionibus ecclesie: fons ortorum et puteus aquarum uiuentium describitur. Quid enim per fontem et puteum: nisi sancta scriptura designat: que sic aqua sapientie generat: ut et potantes semper reficiat: et tam in manare non desistat. Que bene ortorum esse perhibet: quia illos specialiter est sancta scriptura: in quorum mentibus uirtutum semina oriuntur. Sed querendum nobis est: quare fons et puteus utriusque simul scriptura dicat: cum fons in superficie appareat: puteus uero in imis latens omnes se querentes maiori labore exerceat. Sed sciendum est: quod diuina scriptura in quibusdam manifesta existens: in quibusdam uero locis obscura se prebens: et aliquando leuiter sicut inuenit: tanquam fons potat: et aliquando magna inquisitione eget: ut inuenta sumatur. Quia uero sancte scripture intellectus per aquam designet: ostendit alibi cum diuina uoce de reprobis dicit: Auferet dominus ab hierusalem: mittat eis sitim aque et famem panis. Et per esaiam dicit: Auferet dominus ab hierusalem: et iuda omne robur panis: et omne robur aque. Abi notandum quod robur panis prius: et postea robur aque auferit. Dum enim graua dicta scripture non perquirunt: ut mandant: paulatim a scientia decideret mens: ut aliquando non leuia etiam intellectu capiant. Sed aque iste bene de libano fluere cum impetu dicunt. Libanus enim ut dictum est dealbatur: interpretatur. In baptismo quippe dealbamur: dum amissa nigredine peccatorum ad mundiciam noue uite reformamur. De libano ergo aque putei fluunt: quia in baptismo electi quique donum spiritus sancti accipiunt: quo illuminati scripture sacre sensum intelligunt. Que scripture scientia tanto fluit impetu: ut electos dum tangit ab huius uite amore submoueat: et ad eterna gaudia impetu sui quosque adherentes traiciat. Hinc est etiam quod in psalmo scriptum est. Flu-

minis impetus letificat ciuitatem dei. Impetus enim fluminis ciuitatem dei letificat: cum per donum sancti spiritus fortiter inundans scripture sapientia sanctam ecclesiam ut cuiuslibet capiendis mentem in fusione sua exhilarat. Ad cuius spiritus aduentum malignus spiritus increpat: cum his in subleuantibus dicitur.

bb Surge aquilo et ueni auster perfla ortum meum: et fluent aromata illius.]

Quid enim per aquilonem qui in frigore stringit: et torpentes facit: nisi immundus spiritus designat: qui reprobos omnes dum possidet a bono opere torpere facit. Per austrum uero calidum scilicet uentum spiritus sanctus figurat: qui dum mentes electorum tangit ab omni torpore relaxat: et feruenter facit: ut bona queque desiderant operentur. Hinc enim dicit: Conuerte domine caritatem nostram: sicut torrens in austro. Surgat ergo aquilo et ueniat auster: et perflat ortum sponsi: et fluant aromata illius: ut uidelicet spiritus malignus ab ecclesia uel unaquaque electa anima discedat: et spiritus sanctus adueniat: qui ueniens charitatis ignem cogitationibus infundat: et a torpore negligencie dum se infuderit: soluat. Quod dum agit aromata fluunt: quia dum ad ueniens sancto spiritu cor quod prius torpuerat: ab ope se excitat: mox sancte operationis opinionem per prius quosque sua uiter discurrunt: ut quique ad dentes ad eadem se accendant: et austro flante idem spiritus sancto se infundente uirtutum odores emittant: ut ubique sanctus ortus floreat: et post flores fructus redolentes et reficientes producat. In quo ortum sponsa dilectum inuitat cum subdit:

Capitulū V A

Queniat dilectus meus in hortum suum: et comedat fructum pomorum suorum.

In hortum dilectus uenit et fructum comedit quando Christus mentes uisitat: et bonorum

operum
subi
B
ro
me
me
medi
vinu
W
quand
ctione
succiden
opinione
dit: quā
ribus la
nū sanc
guandā
cte bibi
reficit
ligerat
Ad quo
uitat: cur
L. Lo
et ineb
Hoc an
dit am
rissim
intellig
bonū es
nū est.
fia qui
terrena
multa p
ribus se
rapiat:
diant: in
sanctis
guioza
bis omni
comedu
ram an
mūt: ve
non aff
fecit: in
uant. &
zachar

operū delectatione se satiat. Ande ⁊ idē
subijciens dicit:

B Veni in hortum meum so-
ror mea sponsa: messui mirrhā
meā cum aromatibus meis. Co-
medi fauū cum melle meo: bibi
vinum meū cum lacte meo.]

Mirrha dilectus cū aromatibus metit:
quando xp̄us mortificationē vite ad perfe-
ctionē perducta: electum suū ab hac vita
succidens: ad celeste horreū cum sancta
opinione inducit. Fauū cum melle come-
dit: quādo desideriu sanctū in sanctis ope-
ribus latens perficit: ⁊ ad sanctorū termi-
nū sanctam animā sua delectatiōe impli-
guandā transigit. Vinū vero suū cum lac-
te bibit: quādo ⁊ perfectiōe quorundā se
reficit: ⁊ innocentia aliorū cum pietate di-
ligens: utrosq; ad eternū terminū ingerit.
Ad quorū exemplū quosq; remanētes in-
uitat cum subiūgit.

L Comedite amici mei: bibite
⁊ inebriamini charissimi.

Notandū in primis est: quia qui come-
dūt amici: qui vero bibūt ⁊ inebriant: cha-
rissimi esse perhibent. In quibus verbis
intelligi dat: quia in hoc loco comedere
bonū est: sed bibere ⁊ inebriari ampli⁹ bo-
nū est. Sunt nimirū quidā in sancta eccle-
sia qui sic diuina audiūt: vt celestia plusq̃
terrena amare discant: pro eorū desiderio
multa pauperibus tribuāt: a prauis ope-
ribus se custodiāt: nulla alicui violenter
rapiāt: ecclesie predicationē libenter au-
diant: in fide se instruant: ⁊ et operibus
sanctis exerceāt: ⁊ tamē vxores habēt: plū-
guiora nutriūt: res suas diligunt: quāuis
his omnibus xp̄m preponant. Hi i. pfecto
comedūt ⁊ amici sui: quia sanctā scriptu-
ram audiētes: talem sibi refectionē assu-
mūt: vt ⁊ si ad summā perfectiōis adhuc
non assurgūt: tamen scdm modū suū per-
fecti: in preceptis diuinis sine crimine vi-
uant. Quod dū beati iohannis parentes
zacharias videlicet ⁊ Elisabeth cōserua-

re studuerūt: per reuelationē angelicā in
senectute sua filiū accipere meruerūt: quo
maior inter natos mulierū non surrexit:
et ipm saluatōrē mundi digito ostendere
⁊ baptizare meruerit. De cultus parenti-
bus dicit: Erant autē iusti ambo ante de-
um: Incedētes in omnibus mādatis ⁊ ius-
tificationibus deo sine querela. Sunt ve-
ro alij qui tanta auaritia diuinā scriptu-
ram audiūt: vel legunt: vt p̄tinus cūctis
terrenis opib⁹ abdicatis: sola celestia am-
biant parētes: vxores: domos: filios: etiā
⁊ omnia transitoria abijciant: solumodo
xp̄m sequi ⁊ amplecti cōcupiscant. Eius
desiderio se affligūt ieiunijs: afficiūt lacri-
mis: exerceant meditationibus diuinis: so-
la que sunt eterna cogitāt: contemplatiōi-
bus vacant: ad hoc laborantes: vt ea que
retro sunt obliuiscētes: in anteriora ma-
gis ac magis se extendāt. Quid profecto
istī quid aliud agūt: nisi bibentes inebriā-
tur: vt dum omnīū terrenorū per desideria
um obliuiscunt: iure a sponso celesti: non
tantū amici: sed ⁊ charissimi vocari mere-
ant. De quibus idē sequit ⁊ dicit:

D Ego dormio: ⁊ cor meum vi-
gilat.]

Huiusmodi quippe electi cor sponsi be-
ne vocari possunt: qui quo amplius exte-
riora que sunt in mūdo fugiūt: eo secreti⁹
ea que sūt interiora sponsi cognoscūt. De
quibus p̄culdubio idē sponsus alibi dicit:
Qui diligit me diligetur a patre meo: ⁊
ego diligā eum: ⁊ manifestabo ei meipm.
Dormit ergo sponsus ⁊ cor eius vigilat:
quia dum xp̄us tam glorificatus in beati-
tudine quiescit: quicūq; eum perfecte dil-
git: vt ad ipm perueniat laborat. De qua
vigilantia sponsa superius dixit. Eūz esset
rex in accubitu suo: nard⁹ mea dedit odo-
rem suū. Quid em̄ illud quiescere dormi-
re dicat: id manifestat: quod alibi legit.
In pace in idipm: dormiam ⁊ requiescā.
Quod tamen ipm ⁊ ipsa sponsa de se dice-
re potest: dicat ergo: [Ego dormio: ⁊ cor
meū vigilat.] Ac si aperte mens sancta
loqueret dicens: Dum a mūdānis tumult-

tibus exterius dormio: in interiori cogitatione que sint celestia vigilans penso. Sancti etenim viri dum terrena oia despicunt: dum tumultus mundi omnino fugiunt: dum oculi in via dei assumunt: nequaquam torpori vacent: ea dimittunt. Sed interius laborantes que sint illa: ad que facti sunt in corde aspicere contendunt. Neque enim torpent dormiunt: sed ut libenter eterna contemplantur: a transitorijs rebus requiescant. Quos tamen aliqui sponsus ad perfectum primorum excitat: ut eis cum quibus vivunt perfecti: ab ocio quod diligit reuocat. Cuius vocem audiens etiam cum dormit sponsa dicit.

E Vox dilecti mei pulsantis.

Quid enim pulsans dicat subiungit.

Aperi mihi sponsa mea: amica mea: columba mea: immaculata mea.]

Causam etiam clamoris annectit dicens:

Qui caput meum plenum est rore: et cincinni mei guttis nocturni.

Dum sponsa dormit dilectus ut aperiat ei pulsare: quia dum sancta mens sibi ipsi per oculum intendit: Christus multa peccatorum opera in hoc mundo tolerat: que nisi spirituales viri ad doctrinam se accingant: nunquam per se spiritus carnales: vel agnoscant: vel corrigere curant. Vult ergo sponsus ut aliqui oculum dimittant: et ad edificationem primorum spirituales quique sollicitentur: quia dum perfecti viri sibi solis per interiore quietem intendit. Vult sponsus quod seculares ad petora magis ac magis corrumpant: dum enim propter silentium spirituales semper minus ac minus cognoscunt quod ipse manifestat cum dicit: **H**uius caput meum plenum est rore: et cincinni mei guttis nocturni.] Quid per caput sponsi: nisi deus? Et quid per rorem in hoc loco: nisi lamentatio dicit: nisi frigora mentium carnalium accipit? Scriptum est enim. Caput Christi deus. Et de frigore cuiuslibet carnalis mentis iterum scriptum est. Sicut frigidum facit cytherna aqua: sic frigidum facit malicia suorum. Caput ergo Christi plenum est rore: quia multi in

ecclesia positi: et deum credunt: tamen frigidi persistentes ad ardorem charitatis non accendunt. Per cincinnos etiam eosdem populos intelligimus: quos in fide diuinitatis: quasi in capite Christi pendentes et opprimentes scimus. Sed cincinni pleni esse videntur guttis nocturnis: quia dum in tempore huius te nebrose temporalitatis se suspendunt: magis ac magis stillationibus iniquitatis fluunt: ad hos accendendos sponsa excitat: dum spiritualis quilibet per edificationem plurimorum ab ocio ad prelationem ecclesie vocat. Sed quoniam meruit ne si ad prelationem venerit sollicitudinibus mundi occupari necesse sit: sicque dum per occasionem edificationis plurimorum temporalibus se inclinaverit: quiescat amittat: etiam sordibus peccatorum se inficiat. Ideo clamanti sponsa responderet dicens:

Expoliaui me tunica: quomodo iterum induar illam? Laui pedes meos: quomodo iterum inquinabo illos?]

Tunica sua sponsa se expoliauit: quia oia exteriora quibus honorabat et onerabatur abiecit. De qua tunica dicit: **H**ic autem qui habet tunicam vendat eam: et emat gladium. Gladium quippe: vendita tunica emit: qui per eternis temporalia abdicat: et in sancta conversatione viuens: verbum predicationis acquirit. De quo dicit: **E**t gladius spiritus: quod est verbum dei. Pedes autem suos sponsa lauit: quia dum in sancto ocio sancta anima viuunt: opera sua studiose ad memoriam reducit: et quicquid in eis sordidum examinando deprehendit: lachrymis quotidianis et gemitibus plagit. Pedes itaque lauit: quia preterita opera quibus per hunc mundum dissolute ambulauit plarit. Pedes lauit: quasi peccata abluit lachrymis mundi in conspectu dilecti sui apparere concupiscit. Hos pedes iterum inquinare metuit: quia valde sollicita est: ne si in platea ponat: per terrena ambulans iterum suscipiat quod dimisit. Reciproce ab ocio inuita recedit: quia dum a maximis fluctibus aliena est quasi in litore posita securi viuunt. Sed dilectus non leuiter mori per primorum

tolerat. Ideoq; ppius accedens per ipm
ea excitare nō dubitat: vbi dicit:

**Ik Dilectus meus misit manū
suam per foramen: et venter me-
us intremuit: ad tactū illius.]**

Manū dilectus ad spōsam mittit per fo-
ramen vt surgat: qñ per subtilē intellectū
quāta sit operatōis diuine: virtus ei inspi-
rando manifestat: qd videlz et inter peri-
cula saluare possit: q etia in pace nisi per
eū saluus sit: nemo q in tumultu certami-
nis sperātes in se nō derelinquit. Ad cus-
tus tactū venter sponse intremiscit: qz san-
cta aīa quo amplius diuinā potentia per
interiorē visitationē principaliter sentit:
eo stricti? iudicat: quicqd in se carnale de-
prehendit. Quo est maior charitate in
eū ardet: quē mente cōcupiscit: eo timidi-
us se ei subiicit: et amplius verec: ne spon-
sus in ea aliqd inueniat: ppter qd eam a
se dimittere velit. Accirco sponso obediēs
ad laborē se preparat: vt sicut in quiete fa-
miliaris sponsib: sic et in labore deuote ser-
uies appareat. Ideo subdit dicens:

**L Surrexi: vt aperire dilecto
meo.]** Tacta surgit vt aperiatur: qz dñi spi-
ritū dilectōis amplius solito accipit: mox
de edificatiōe. pxiimi cogitat: et predicādo
agit: vt apertis cordib? sponsus ad inha-
bitādos pxiimos veniens: aditū intrandi
inueniat. Que etiā cū predicatiōe eximīa
pla operū auditozibus demōstrat dicens:

**Ab Abanus mee stillauerunt
mirrhā.]** Quid per manus nisi opatio-
nes: qd per mirrhā: nisi mortificatio car-
nis accipit? Manus ergo spōse p dīcātis
mirrhā stillāt: qz quicūq; alijs p dīcāt ne-
cesse est si multis pficere velint: vt in om-
ni ope suo carnalē vitā mortificare cōten-
dant. Sed vt hoc cū magna discretiōe fi-
at: manifestat cū subiūgit dicens:

**Ik Digni mei pleni sunt mir-
rha probatissima.]**

Sicut est ab vna manu plures digiti di-
uidunt: sic in vna sancta puerlatiōe per di-

cretionē diuerse virtutes inueniūt. Alia
est virtus largitatis: alia virtus parci-
tatis. Aliud opus humilitatis: aliud libe-
re increpatōis: aliud vero agim? qñ nos
sub silentio ptenemus: ppter edificatiōē
ppriā: aliud qñ pxiimis loquimur: ppter
vilitatē suā. Sed digiti mirrhā pbatissi-
ma pleni esse perhibent: qz in omīe qd agi-
tur semp necesse est: vt mortificatio carna-
litis teneat. Que tunc pbatissima esse
lure dicit: qñ in omīi suggestiōe: que ab
hoste ingerit sine cessatiōe voluptas car-
nalis cauet ne suscipiat. Quod quādo fit
omīs duricia mentis dissoluit: et vt spon-
sus intret ad cor aditus preparat. Vinc
est q sequitur.

**O Pessulum ostij mei: aperui
dilecto meo.]**

Pessulū ostij facimus qñ per volupta-
tes carnis aditū cordis cōtra sponsū ob-
seramus. Pessulū vero aperimus qñ re-
motis voluptatibus fluxis: cor nostrū in
amozē xpī quod prius durū fuerat: solui-
mus: et sponso pullanti ad ostiū introitū li-
berū facimus. Quod dū in hac carne vi-
uimus: quia repēte fieri non potest restat:
vt magis ac magis quotidie faciamus.
Nemo est sicut scriptū est repente fit sum-
mus. Aliquādo est dum in hac corruptio-
ne positi dñm nostrū querim? magis nos
bis elongari q appropiare videt. Ideo
q sequitur.

**P At ille reclinauerat: atque
transierat.]**

Modo sponsus dilectā tangit: mō decli-
nat: qz qñ nos torpentes cōspicit: ad amo-
rē incitat: qñ vero laboratibus nobis pos-
se apphendi videt: tūc ne apprehendantē
trāsit et declinat. Ad maxie in nobis grā
agit: vt v3 nec in torpore nro lacētes: oīo
eū amittam? nec de plena eius vt nob vi-
det: apphensione supbiamus. Qui mox
tū vt recesserit redit: et ne diutius aīa scā
a dilecto suo alienetur verbo inspiratiōis
sue desiderāti aīe se infundit: et eā liquefa-
cit. Unde exultat sponsa dicens:

Q Anima mea liquefacta est:
vt dilectus locutus est.]

Ad verbū sponsi liquefactā se dicit: quia dum xp̄us se per spiritū suū anime desiderātī se infundit: omnē duriciā cordis mox dissolvit: et aliquādo mentē in tantas lacrymas liquefacit: vt vix capere possit. Hoc qđ se capere intra se exultat: et intus miret: quid fuerit: et quid factū subito se sp̄am videat. Quem liquorē dum sentit: perfectius apprehendere cōcupiscit: et aliquādo dum hoc sp̄m cogitat: hoc qđ modo sentiebat: iam nō sentit. Unde sollicitat ad querendū: vt hoc idem inueniat: sed aliquādo dum etiā diu fatigaret: non inuenit quod modo tūc presens tenebat. Ideo sequitur:

R. Quesiui et nō inueni illum:
vocaui et nō respondit mihi.]

Querit sponsa dilectū: sed nō inuenit: quia a deo inspirata mēs assidue suauitate illa intima perfrui cōcupiscit. Sed corruptio phibet: quā in hac vita gerit. Vocat ergo et nō respondet ei: quia in orationibus et operatiōibus suis dulcedine illius presentie satiari appetit: sed ad votū suū hoc qđ inuocat non occurrit. Restat ergo vt in se reuertēs se cognoscat: et per scripturas sanctas dilectum suū magis ac magis illo gustu adiuta perquirat. Et hoc est quod sequit:

S. Inuenerūt me custodes qui
custodiunt ciuitatem.]

Dum inquisitione dilecti sponsi sollicitat: in custodes ciuitatis incidit: quia dñi sancta mens de fiderio sponsi sui xp̄i se affligit: predicatorū verba in scripturā diuī suscipit: et eis quādiu a xp̄o exulat eiūsdē quē querebat amore intēdit. In quibus quid exercitatiōis inueniat: subiūgit.

T. Percusserūt me et vulnera-
uerunt me: tulerunt palliū me-
um custodes murozum.]

Custodes percutiūt sponsas et vulnerāt

quia predicatorēs sancti dñi celestia loquuntur: amantē animā afficiūt: et maiorē amore sagittant. Palliū tollunt: quia si quid pompe secularis residuū erat in corde: ex horatōibus suis ab animo auferūt. Palliū tollūt: quia aliquādo ante verba predicatorū nos nō cognoscebam⁹: ipsi omne quod interius latebat dñi loquūt de tegūt. Quod dñi sit amplius diligēdi sūt et vt pro nobis dilecto loquant: deuotius exorādī. Ad agit sponsa dñi subiūgit:

U. Adiuro vos filie hierusalē:
si inueneritis dilectum meū: vt
nūcietis ei: qz amore languo.]

Dum em̄ sanctis virtutis cogitatiōes nostras referamus: dñi eius siue viuētib⁹ nobiscū: siue iam vitā eternā ingressus de fideriū nostrū expandimus: et per deū oramus: vt domīo xp̄o pro nobis orando offerant: desideriū quo afficimur: et quid aliud agimus q̄ filiis hierusalē adiuramus: vt dilecto tui nobis proximiores sunt nūciet: qz amore languemus. Sed et ipsi sancti si adhuc nobiscū sunt: et oratores suos orāt: et qui vt nūciet orant: pre humilitate tanq̄ ignari interrogāt dicentes:

X. Qualis est dilectus tuus ex
dilecto o pulcherrima mulierū.]

Sed quia quo ardētius diligūt eo dulcius verba de eo repetunt. Idem ipsum iterum dicunt:

Y. Qualis est dilectus tuus ex
dilecto: qz sic adiurasti nos?

Dilectus ex dilecto sponsus dicit: vt videlicet per repetitiōē dilectiōis maxim⁹ amor loquētis ostendat. Vel dilectus ex dilecto bene xp̄s vocat: quia si filiū diligimus: et patrē ex quo est consequēter amam⁹. Respondet sponsa subsequēdo dicēs:

Z. Dilectus meus cādidus est
et rubicūdus: electus ex milib⁹.

Cādidus et rubicūdus xp̄us esse perhibet: quia nullū omnino peccatū faciens iusticie pulchritudinē ex integro tenuit:

et tamē tanq̃ peccator esset ad mortis passionē accessit. Qui per p̃phaz dicat Quare ergo rubrū est indumentū tuū? Elect⁹ vero ex milibus: q̃ ex totius generis humani massa: nullus sine pctō reperit: ipse x̃o nō solū sine pctō fuit: sed etiā pctōres sua iusticia et sanguine redemit. Sequit̃.

aa Caput eius aurū optimū.]

Caput x̃pi deus. Ad caput bene aurū dicit: q̃ ad cōparationē creatoris oīs creatura res viliissima perpendit.

bb Come eius elate palmarū nigre sicut coruus.]

Quid per comas x̃pi: nisi fideles quosq̃ intelligimus? Qui dū fidem trinitatis in mente custodiūt: et deo adherētes q̃d credūt faciūt: quasi capite pēdentes honorē portant p̃ferūt. Palma aut̃ in altū valde crescendo proficit: et victoriā significatiōe sua p̃tendit. Come ergo sicut elati palma r̃i sunt: q̃ electi quicq̃ dū semper ad alta virtutū se efferūt: per dei gratiaz q̃nq̃ ad victoriā se perducūt. Nigre aut̃ sicut coruus existūt: q̃ quis virtutibus in celū se erigāt semper tamen peccatores se esse cognoscūt. Sequitur.

cc Oculi eius sicut columbe super riuulos aquarum que lacte sunt lote: et resident iuxta fluenta plenissima.]

Oculi sponse sicut colūbe sunt: q̃ p̃dicatores x̃pi qui viā nobis ostendūt in simplicitate viuūt. Super riuulos aut̃ aquarū esse perhibent: q̃ semper in refectiōe diuinarū scripturarū puerant. Lacte vero sunt lote: q̃ gratia creatricis sapiētie tanq̃ lacte matris a pctis per baptisimū sunt mūdare. Quid aut̃ per fluēta plenissima iuxta que residēt intelligimus: nisi sacre scripture p̃fanda et archana dicta: que descripsimus: quibus nos reficimus: dū ea legēdo vel audiēdo haurimus? Ad hoc etiā colūbe iuxta fluēta residere solent: vt volantiū auīū vmbra in aqua videāt: super aquā se p̃iciētes: vngues rapaciū sic effugiāt. Sic san-

cti viri in scriptura sancta fraudes demonū perspicūt: et ex descriptiōe quā vident quasi ex vmbra hostē cognoscūt. Dūq̃ se cōsilijs scripture ex toto addicūt: vt ṽz nihil agāt: nisi q̃d ex responso scripture audiūt: quasi in aquā se p̃iciētes hosti illudūt. Que fluēta plenissima dicunt: q̃ de quibuscūq̃ scrupulis in scripturis consiliū querit sine minoratiōe de omnibus ad plenum inuenitur.

dd Bene eius sicut areole aromati: consite pigmentarijs.]

Si per oculos p̃dicatores intelligunt: bene per genas ip̃i in ecclesia figurant: q̃ martyrio vitā finisse perhibent. Dū em̃ p̃ fide x̃pi sanguinē suū fundere nō dubitat: q̃i gene in facie x̃pi rubet. Per eos q̃p pulchritudo fidei x̃piane publicat: q̃ ad quantū fidei premiū tendant: ostendūt dū pro ea moriunt. Que gene bene sicut areole aromati esse dicunt: q̃ dū in cōstantia fidei martyrie electi exerceant per cultū virtutū sancte opinionis fama quasi aromati dilatant. Sed areole pigmentarijs cōserunt: q̃ martyres sancti: et a p̃cedentibus p̃dicatoribus ad cōfessionē roborant: et a subsequētibz ad imitatiois exemplū populis adducunt ab illis qui p̃cesserūt pigmenta virtutū colunt: ab his vero qui sequuntur pigmenta exemplorū sumunt. Unde et sequit̃.

ee Labia illius lilia stillantia mirram primam.]

Quid em̃ per labia sponsi nisi ipsos q̃s dicimus p̃dicatores x̃pi intelligim⁹? Qui dū mortes martyrum populis p̃dicant: quasi mirrhā mortificādis carnibus ad cōdimentū distillāt. Que mirra bene prima esse dicit: q̃ nullus sic mortificat: q̃no ille p̃ x̃po martyrio finit. Primā em̃ dixit nō pro tpe: sed pro dignitate. Quid est q̃ labia sponsi lilia esse dicunt: nisi q̃ illi per quos x̃pus loquit̃ necesse est vt mūdi sint et per eos bonus odor aspergat. De quibus erat ap̃lus paulus qui dicebat: Bonus odor sumus deo in om̃i loco: et in his

qui salui sūt. Sed notādū est qm̄ quicq̄d iusticie ⁊ fortitudis habet ab ipso xpo per exempla operū illius trahit. Ideo sequit̄
ff **Adanus illius tornatiles auree: plene hiacinctis.]**

Quid em̄ permanus xpi designat: nisi opa que in mūdo gessit: ⁊ que nobis imitanda pponunt. Ipse em̄ ait: Qui me diligit: me sequat̄. Et ap̄s. Qui dicit se in xpo manere: sicut ille ambulauit: ⁊ ipse ambulare debet. Manus vero tornatiles esse p̄hibent: qz lecta opa eius sine ip̄sitione iniquitatis ex oī parte in iusticia gradiebāt. Quid em̄ tornat̄ in rotunditate sui: sine obstaculo voluit. Sic xpi opera in rectitudinis rotunditate voluebant: qz tozmitas nulla ei adhibebat: qua minus iusticia ei⁹ in rotundū duceret. Auree etiā manu⁹ esse dicunt: qz quicq̄d exterius inter homines operabatur in diuinitatis pulchritudine disponebat. Manus quoqz ip̄sōi plene hiacinctis esse dicunt: qz quicqz illius opa p corde imitant: felicitatis eterne muneri b⁹ in retributiōe ditant. Unde ⁊ idē redē p̄tor. Qui mihi ministrat: me sequat̄: ⁊ ubi ego sum: ibi ⁊ miſter meus erit. Sequit̄.

gg **Ueter ei⁹ eburne⁹: distict⁹ saphiris.]** Quid p v̄tē: nisi mortalitas. Et qd per eburne: nisi incorruptio designat. Eburne q̄ppe valde durabile os h̄z: ⁊ in ornamenta regū assumit. Venter ḡ xpi recte eburneus esse dicit̄: qz mortalitas xpi ad immortalit̄e perducit: dū per resurrectionē ad gloriā patris sui regis v̄z eterni: in vita eterna collocat̄. De quo dicit̄: Xps resurgēs ex mortuis: nō moriet̄: mors illi vltra nō dñabit̄. Qui vero in ornamenta regū assumit: qz quicqz carnis sue rex ⁊ dñs esse pbat̄: ip̄sū xpi mortalitate ⁊ resurrectionis amore cognatiōis ⁊ spe immortalitatis ornat̄. Unde alibi dicit̄: Qui gloriatur in dño gloriatur. Sed neuter distinct⁹ saphiris esse p̄hibet: qz in nostra corruptione quā portauit: celestia opa per miracula que faciebat passiōibus nr̄is inseruit. Saphirus em̄ qui aereū colorē portat: bene celestia facta que in miraculis ostende

bant designat. Venter vero xpi saphiris distinguit: qz dū inter passiones carnis diuina miracula opabat̄: quasi in corruptione corruptio variat̄. Qua dispensatione ap̄i in fide eruditi sūt: ⁊ ad passiones tolerandas robusti extiterūt. Ideo sequit̄.

hh **Crura illius colūne marmoree: que fundate sunt sup bases aureas.]**

Per crura apostolos intelligimus: per q̄s vniuersū mundū circuit: ⁊ fidē eis p̄dicantib⁹ p̄p̄is audiētib⁹ sparsit. Quib⁹ ip̄e in euāgelio ait: Ite in orbē vniuersū ⁊ p̄dicate euāgeliiū oī creature. Sed crura colūne marmoree esse p̄hibent: qz ecclesiā inflexibilē sustinent: dū p̄tra oēs aduersarios eorū p̄dicatiōibus ⁊ exēplis roborat̄. Sup bases aut̄ aureas colūne fundate sūt: qz a p̄p̄az dictis vt fortes p̄fisterēt: fidē vite gratiā perceperūt. Unde ip̄e prim⁹ ap̄loz ait: Habem⁹ firmiter p̄phetici sermonē cui bñ intēdentes tanq̄ lucerne ardenti in caliginoso loco. Ideo em̄ auree dicunt: quia luce sapientie resp̄lēt descere sciūt. Sequit̄.

ii **Spēs eius vt libani: electus vt cedri.]** Libanus q̄ppe mons est in ḡ sublimis valde ⁊ odorifere arbores habet. Interpretat̄ aut̄ libanus dealbatio siue candidatio. Et de xpo dicit ap̄s paul⁹. Iste factus est nobis a deo sapia ⁊ sc̄ificatio ⁊ iusticia. Bene ḡ spēs eius vt libani existit qz per eū credētes de albamur: cui si adhe remus radicim⁹ sublimis efficiamur. A c⁹ ḡa etiā bone opinatiōis odorē si quē habemus accipim⁹. Electus etiā vt cedri esse dī: qz de eo p̄f loquit̄. Ecce tu puer me⁹ quē elegi: dilectus meus cōplacuit sibi in illo aīa mea. Cedrus aut̄ excelsior est valde arbor: ⁊ imp̄tribilis. Xpus aut̄ excelsior cedris existit: qz quis hō sit: tñ deus esse nō desistit. De ḡ per elaiā dī: ⁊ sublimis erit valde. Odor⁹ etiā sup oēs est xps: qz ip̄e de seip̄o ait: Ego flos campi ⁊ lilii cōualis. Et per sponsam ei dicit̄:

kk **Lurrem⁹ in odore yngētoz tuoz.]** De quo bene hic sequit̄
Bur̄ illi⁹ suauissimū ⁊ tot⁹ desi

derabil
 ⁊ sapo
 tur spō
 nobil
 b⁹ gust
 p hoc
 gis ac
 tot hō
 ll L
 est am
 Sed
 muner
 intend
 aīa que
 tore su
 festioz
 mīn
 puleh
 tuus:
 prim⁹
 altero
 q̄ quō
 dī synag
 la ecclē
 a
 gat.
 tū des
 ri grā
 bone f
 scit. In
 b⁹ de
 hac vi
 suis fid
 cōglu
 eū sibi
 lem t
 B
 meus
 tandū
 clesie
 gāz:
 ligat
 r̄s po
 facti:

derabil.] pper gutt qppe voces trāfferūt
 z sapores in ventrē hauriūt: qd em p gut
 tur spōsi: nisi testm xpi itelligit: p qd xps
 nobis loq̃t: z in q̃ q̃ suauis sit dñsa fideli
 b⁹ gustat. Totus ḡ desiderabil existit: qz
 p hoc qd de deo bona oīa aīa scā audit: ma
 gis ac magis sp̃ eū videre pcupiscit. Cui⁹
 tot hōis enarrat: psequēter pcludit dicēs
**II Talis est dilect⁹ meus: z ipe
 est amicus meus filie hierusalē.**

Sed enumeratis tot laudib⁹ ostēsis: tot
 muneribus q̃s audiens non pcupiscit: q̃s
 intendēs non inardescit. Fidelis quippe
 aīa queqz: q̃ dulciora z ampliora de redē
 tore suo audit: eo ardētius inhiat: z mani
 festiora de eo cognoscere appetit dicēs:
**mm Quo abiit dilectus tu⁹ o
 puleherrima mulier? Quo abiit dilect⁹
 tuus: z queremus eum tecū.]** Cum em
 prim⁹ p̃mo de xpo loquit: cū alter ab
 altero qualiter tueniāt sciscitat: qd aliud
 q̃ quō q̃ri debeat p̃seruat? Quāuis hoc
 d̃ synagoga itelligi valeat: vt aliqñ puer
 sa ecclāz introget: cui p̃tin⁹ ecclia rñdit:

Dilectus meus descēdit
 in ortū suū ad areolā aromatū:
 vt pascat in ortis: z lilia colligat.]
 Dilect⁹ in ortū suū ad areolā arōa
 tū descēdit: qz ecclāz visitās ad eos maio
 ri grā vēit: q̃s scis opib⁹ z virtutū exēplis
 bone fame odorē ex se p̃ris emittere cog
 scit. In ortū pascit cū multarū alarū virtutū
 b⁹ delectat. Lilia colligit qñ p̃fēos q̃s ab
 hac vita succidit. Sz qz scā ecclā in filiis
 suis fide xpo piūgit: spe suspēdit: caritate
 cōglutināt: vt nihil extra xpm diligat: z
 eū sibi familiariter fide z amore inseparabi
 lem teneat: ideo sub iungit:

Ego dilecto meo z dilectus
 meus mihi: qui pascit in lilijs.] Hos
 tandū qppe qz synagoga p p̃dicationē ec
 clesie: ad fidē qñqz puertat: ita vt se abne
 gās: xpm solū sequat: z eodē desiderio di
 ligat xpm: q̃ enim ecclesia diligit: quē cete
 ris p̃stpositis solū amat. Quā iāz amicā
 factā: iam sponsā sibi p̃iunctā sponsus al

loquit: congratulās z dicens:

Epulchra es amica mea: sua
 uis z decora: sicut hierlm terribilis: vt ca
 stroz acies ordinata.] Epulchra z amica
 suavis z decora: sicut hierlm synagoga es
 se phibet: qz ad scā. iij. euangelia aliqñ
 puerfa sicut ecclia sectabil. Hierlm qppe
 vīso pacis interpretat: p q̃ bñ scā ecclā n̄
 gurat: qz dñ in mūdo semp pressurā patit
 viā fastidiēs: que sit pax p̃rie celestis cur
 rēdo p̃tēplat: p̃fides in eo q̃ discipul⁹ suis
 dicebat: In mūdo qppe p̃surā hēbitis: sz
 p̃fide ego vici mūdū. Digna autē syna
 goga puerfa sicut hierlm pulchra: z ami
 ca suavis z decora dī: a q̃bus pulchrytu
 dinē mox accepit vt placeat: exercitiū scē
 operatiōis colligit: vt in amicitia hereat:
 suauitatē mansuetudis discit: vt perma
 neat: deozē cōuersatiōis ostendit: vt per
 exemplū trahat. De qua psequēter dicit:

DTerribilis vt castroz acies
 ordinata.] Motū exp̃is est cū in p̃cinctu
 p̃tra hostes vadūt: si stricti z p̃cordiē gra
 diūt: ab hostib⁹ p̃tra veniētib⁹ timent: qz
 dñ i eis aditū p̃ scissurā nō aspiciūt: qualr
 eos penetrēt: hesitātes nō inueniūt. Illis
 qz hoc ipenetrabile munimē efficit: qd cō
 corditer ordinati seip̃s sementip̃os tuenē.
 dñ em de seip̃s sibi vallū efficiūt: intrādī
 aditū hostib⁹ nō dereliquūt: z ne occidāt
 appetiti ipi facili⁹ occidūt. Sic in multis
 tudie fidelitū p̃tigit q̃ dñ p̃ malignos sp̃s
 pugnat nō desinit: necē est vt pace carita
 tis p̃strigāt: q̃ salua sit. Si em pacē tener
 et libilis hostib⁹ appet. Si p̃ discordiā scin
 dit vndiqz ab hostib⁹ lenit penetrat. p̃pa
 ce se itaqz mūiat: vnitāte se viciat: caritate
 se vniat: vt dñ in seip̃a p̃ scissurā dñnū nō
 patit: vncē suū sp̃ exultās: sine p̃fusiōe se
 q̃t. In pace qppe ocul⁹ mēi mōat: vt in
 sp̃az beatitudinis visionē itendat quā nō sic
 est in hac vita p̃spici: qz ipossibile est pa
 triā tenere: dñ in exilio vnusq̃sqz n̄m ge
 mit. Ideo scē aīe inardescēt inhiāt. p̃p̃i
 quātī sponsus responder dicēs:

E Auerte oculos tuos a me: qz
 ipi me auolare fecerūt.]

Oculos ad sponsum tendimus: dum intimum mentis ad videndam Christi beatitudinem aliquamtulū aperimus. Sed oculos auertere precipimur: ne vix aspicere eam sicuti est quantumcumque videamus arbitremur. Ipsi enim oculi cum auolare fecerunt: quod amplius videtur eo magis inuisibilis esse cognoscitur. Et a nobis auolat: quod quantumculūque ictu mentis apprehensus incoprehensibiliter super omnem conatum nostrum se exaltatum esse manifestat. Oculi quippe mentis quasi hoc efficiunt: ut auolet: quod per hoc tantillum quo videtur valde longinquus: et auolans a nobis sicut dictum est apparet. Sequitur.

Capilli tui sicut greges caprarum qui ascenderunt de monte galad. Dentes tui sicut greges tororum ouium que ascenderunt de lauro. Ses gemellis fetibus: et sterilis non est inter eas. Sicut cortex mali punici sic gene tue absque eo quod intrinsecus latet.]

Hec omnia dicta de ecclesia supinus ut potuimus exposuimus. Ideo nunc de synagoga eadem replicare deuitamus: vnum est tamen quod non solum repetitur quod ibi sicut fragmenta mali punici: hic autem sicut cortex mali punici dicitur. Quo nihil aliud designari puto: nisi sanguinem nostrum qui sub antichristo morientur: et unitatem fidei: sub qua multi iudeorum strident. In cuius instantia dum sanguis effusio non patitur: fidei tribulatione quasi corticis rubore decorabuntur. Sequitur.

Sexaginta sunt regine et octoginta concubine: et adolescentularum non est numerus.]

Quid per reginas: nisi sanctorum anime designantur: que dum corpora sua prudenter regunt: et alijs presumunt: regnum sibi eternum acquirunt. Sunt enim nonnulli in sancta ecclesia qui carnes suas macerant: propter deum affligunt: vicia vincunt: demones velut tyrannos sibi subiacunt: omnes motus suos ut ordinate currant: sapienter regunt: alijs predicant hoc quod ipsi faciunt:

multos a faucibus demonum gladio verbi pugnantes abstrahunt. Quid huiusmodi anime nisi regine existunt: que dum regem Christum sponsum suum valde diligunt: amoris coniunctione et libidinis execratione regios filios. id est fideles populos gignunt. Quibus omnibus beatus petrus dicebat: Vos autem genus electum: regale sacerdotium: gens sancta: populus acquisitio nis. Sed regine. id est esse perhibent. Denarius quippe numerus per senarium multiplicitas in. id est completus. Et quid per denarium nisi decem precepta legis? Et quod per senarium nisi labor huius vite signatur? Sex enim dies quod necessarium est operamur: et in septimo quiescere per legem iubemur. Bene ergo. id est regine dicuntur: quod dum. id est precepta in hoc seculo operantur: seculum autem hoc sex diebus operatur: in eis quasi per senarium numerum replicatur. Predicatur enim quique. id est precepta legis: in quorum operatione se exercet in temporalitate huius corruptionis. Sex igitur decies vel. id est sexies multiplicatur: quod vix hoc tempus in exemplum. id est precepta legis spiritualiter esse transgrediendum operibus suis manifestatur: et verbo predicatur. Quorum laudem in hoc mundo aliqui reprobi aspiunt: et ut solum laudent vel ut aliquod commodum in hac vita quocumque adipiscantur: et ipsi per semetipsos predicatores fiunt. De quibus bene subdit.

Et octoginta concubine.]

Concubine quippe non vere sed fecte dominos diligunt: et ab eis non posteritatem filiorum: sed presentiam expetunt: nec perpetuam exercet: sed libidinem explere percipiunt. Sic si falsi predicatorum in ecclesia existunt: quod dum non Christum: sed lucrum vel laudem diligunt: non spiritualiter et caste: sed carnaliter et libidinoso Christo se iungunt. Vnde ergo concubine vocantur: quod Christum quem perdicant: non spiritu: sed carne sectantur. De quibus apostolus paulus dicebat. Multi enim ambulantes sepe dicebant vobis: nunc autem et fletus dico inimicos crucis Christi: quorum finis interitus quorum deus venter est. De quibus ipse idem ait: huiusmodi non seruauit domino Iesu: sed suo ventri. Que tamen concubine bene. id est. esse dicuntur: quod si toto corde terrena diligunt: celestia tamen locuntur. Octonarium quippe numerus per

super Cantica canticorum Cap. vi

venariū ducimus et ad octoginta venim?
 ppter decē autē decalogus sicut dictū est
 significat. Per octo vero resurrectio q̄a
 octavo die redēptor noster resurrexissē p
 batur. ppredicatores vero r̄si falsi sunt p
 desideriu. scripturā tamē diuinā et resur
 rectionē quā credimus manifestāt p ver
 bū. Si enī aliud predicarēt. predicatorēs
 inter xpianos nō essent de quibus in euā
 gelio ait. Sup cathedrā moysi sederunt
 scribe et pharisei que dicūt: facite que aut
 faciūt facere nolite. Sed qz et falsoz et ve
 rozū predicatorū exhortatiōe plurimī ad
 fidē veniūt et cū electis multi intrāt quia
 ad sortē electozū nō ptingunt iō subdit.

3 Et adolescentularū non est
 numerus.]

Cū enī scriptū sit. adolescētia et iuuetus
 vana sūt. Quid padolescētilas has nisi
 vagas aīas itelligim? q̄ dū vana h⁹ mū
 di faciūt que diligūt numerū electozū ex
 cedūt. De quib⁹ p psalmistā dicit. Annū
 ciau i locut⁹ sū. multiplicati sūt sup nu
 merū. Ad enī electozū numer⁹ apud deū
 sit cōstitut⁹ manifestat apłus paul⁹ q̄ ait.
 Nonit dñs qui sūt ei⁹. et p semetipz dñs
 ait. Ego scio quos elegerim. Quos quia
 nō impfecte scit s̄ pfecte nouit. pculdu
 bio et nūmex i quo eligunt cognoscit. De
 quib⁹ p paulū dī. Quos enī p̄ciuit et p̄
 destinauit pformes fieri imāginis filij sui
 Dñ ergo adolescētilarū nō ē numer⁹: qz
 dñi p vanitatē q̄ diligūt in numerū electo
 rū nō currūt extra remanētes q̄si in cogni
 tionē diuinā nō veniūt. Quib⁹ ipa veri
 tas i futuro iudicio dictura ē. Rescio vos
 discedite a me oēs q̄ opamini iniquitatem.
 Sz dñi reprobi mūdāna querūt et multipli
 ces cupiditates aīm diuidūt. scā q̄libz aīa
 in numerū electozū se strigit. multaqz vi
 det fastidiēs vnū qd nō videt ardēter ap
 pete. qd q̄diu nō tenet i fide se nutrit. in
 charitate se vnūt. Et dñi id qd vnū et idipz
 ē sequit. de bñdōi multis vna ecclesia effi
 cit de qua p spōsum dicitur.

Ik Vna est colūba mea. pfecta

mea. vna ē matris sue. electa ge
 nitricis sue.]

Water nra ē regeneratrix grā apd quā
 vna colūba eligit qz illos solos colligit. q̄
 in simplicitate pmanēt. et ab vnitāte non
 scindunt. Multi q̄ppe fideles dñi i idipm
 intēdūt. Dū vno desiderio xpi se inuicem
 nutriūt. dñi habētes cor vnū et aīam vnā i
 charitate se vnūt ex multis mēbr̄ vnū cor
 pus efficiūt. Dēsqz i vnitatis simplicita
 te viuētes vna colūba existūt. q̄ sola p̄ctā
 et electa genitricis sue dī qz extra hāc solā
 grā sanēte nutrit de qua bene subditur.

Uiderūt eā filie syon et bea
 tissimā predicauerunt. regine et
 cōcubine laudauerunt eam.]

Syon filie sūt ecclesie q̄ dñi vitā eternā in
 hac carne p̄replant: a peregrinatē ecclesia
 ad regnatē ecclesiā erigunt Uiderūt filie sy
 on colūbā et bñssimā p̄dicāt qz scē aīe duz
 vtutes ecclesie spectāt i laudē. p̄rūpūt et ad
 ei⁹ bñitudinē inbiāt. Scā q̄ppe ecclesia
 grā genitricis nutrit. dñi fide erudit. carne
 sui spōsi pascit sanguis lauat. scriptura dī
 uina saginat. hñdōi robusta nutrimēt⁹ de
 monēs expugnat: vitia suffocat. carnē do
 mar spm̄i roborat: vitā expectat. hñc oīa q̄
 cūqz aspiciat recte i ammirationē. p̄tin⁹ assur
 git. et bñssimā p̄nūciat qz videt ad q̄tam
 gloriā p tot vtutes erangat. Luz reginis
 et cōcubine laudāt qz r̄si opib⁹ falsi p̄dica
 tores existūt sermonib⁹ tñ eadez q̄ et veri
 populis ostēdūt. De quib⁹ ipa vīras dī
 cit. Popul⁹ hic labijs me honorat cor at
 eozū lōge ē a me. qd apte m̄ifestat dñi ite
 rū dicit. Dictis p̄sentē se nosse deū factis
 at negāt. Sācti enī viri dictis et factis deū
 p̄sentē qz qd credūt faciūt et ad bona q̄ fa
 ciūt etiā alios sermonib⁹ et exēplis trahūt
 quozū vtutib⁹ aduersarij ad fidē excitāt
 dñi i eis et puritatē fidei: et p̄statiā optis ad
 mirant. Vñ et synagoga ad fidē erigit cū
 in ecclesia q̄ sint merita fidel admīrās contē
 plat dicens.

Ab Que est ista: que p̄gredit⁹

¶ Quasi auroa pulchra ut luna electa ut sol terribilis ut castrorum acies ordinata.]

Ecclesia scilicet quasi auroa cōsurgens in iudicio ultio p̄gredit̄ q̄ relicis tenebris corruptiōis: incorruptiōis claritate innotuat. Que bñ ut sol electa d̄r q̄ ad eandē gloriā pducit ad quā caput ei⁹ xpus q̄ sol iusticie ē esse phibet. Nñ est q̄ idē sol ait Volo pater ut vbi ego suz illic ⁊ minister me⁹ sit. Ad tñ ⁊ de mēbris eiusdē ecclesie adhuc i hac carne viuētib⁹ intelligi pōr. Sūt enī nōnulli q̄ magna intētiōe q̄ sint tormēta reproborū aspiciūt ⁊ que sūt scā sua sine palpatōe examinare p̄tendūt. vñ q̄ se peccasse cognoscūt ⁊ p hoc ire ad reproborū tormēta pertimescūt. subito tenebras iniquitatis derelinquūt ⁊ luce iusticie accēdi cōcupiscūt. mox ad sanctā operationē cōsurgūt ⁊ per bona que faciunt clarere quib⁹q̄ proximis incipiūt. Hi p cūldubio velut auroa cōsurgentes p̄gre diuntur. nūc alijs lumine sancte opationis replēdesūt de qua bene subdit.

¶ Pulchra ut luna electa ut sol.

Luna quippe dum noctē illuminat caligantibus oculis iter per qd homo gradatur demonstrat. Sic nimirum queq̄ anima que tenebras dimittit ⁊ in sanctā operatiōem se extēdit. dñ exemplū bene opandi tribuit primis quasi lucē tenebrefcētib⁹ oculis spargit. Dñ enī peccātes quicq̄ bonuz opus aspiciūt ⁊ ad idē faciendū se cōvertūt quasi errātes in nocte p lumen lune ad viā redeūt. Nec itaq̄ anima dñ peccantib⁹ bona exēpla prebet quasi luna in nocte lucet. Dñ vero magis ac magis creuit ⁊ de die in diē per cōsuetudinē operis lūmē iusticie tā perfecte accipit ut etiā bonis exempla imitationis prebeat que p̄ solis peccatorib⁹ imitāda apparebat profecto tā luna sol efficit q̄ que in nocte errantib⁹ nūc lucebat. modo in die ambulātib⁹ lūmē veritatis manifestat. Hinc est qd sequit̄. Electa ut sol d quo bñ subdit.

¶ Terribilis ut castrorum acies ordinata.]

Hoc q̄ tā dictū est iterū nō necesse ē exponi ne sic videat fastidiū generari. Sequitur. Ergo sp̄s ⁊ cām dicit. vñ tāta virtus in ecclesia ex: r̄scere possit. Visitatio ne quippe renouat ⁊ qd in ea tenebrosuz est respectiōe eius illuminat. Et hinc est quod subdens ait.

¶ Descendi in ortū nucū ut viderem poma conualliu: ⁊ inspiccerem si floruisent vinee et germinassent malapunica.]

Quid p nūces nisi p̄fectos quosq̄ itel ligim⁹: qui dñ diuinā sap̄tām intra corpa sua retinēt quasi nucleū i fragili testa portāt. Sūt enī quā plures i ecclesia q̄ assidue diuine scripture intēdūt quā suauis sit domin⁹ gustātes. ampli⁹ gustare p̄cupiscūt scā gaudia i corde rumināt ⁊ ruminātes magis ac magis qualescunt: ⁊ tñ foris ne scietibus eos viles apparēt q̄ ignorat q̄ dulce i suis iteriorib⁹ cibū portēt. Qui dñ nūces extēdūt q̄ nucleū dulcedine int⁹ ferūt. exteri⁹ vero carnis vilitatē p̄tendūt. De quib⁹ sult apl⁹ qui dicebat. Habem⁹ thesaurū istū in vasis fictilib⁹. Ort⁹ igit̄ nucū: corda sūt sanctorū q̄ dum deū valde diligūt celestē dulcedinē in intimis gerūt. vñ i psalmo scriptū ē. Quaz magna multitudo dulcedis tue dñe q̄ abscōdi: ti timētib⁹ te. Sz quid ē q̄ in ortuz nucū sp̄s descēdit ut poma videat: cū poti⁹ nūces videre debeat. Verūt scien dū est q̄ marie corda p̄fectoz visitat: eisq̄ benignitatis sue suauitatē manifestat ut p eos ad infirmiores postmodū veniat et q̄tū in augmētū iusticie p̄ferant. p illos cognoscat. vñ scriptū ē. Dñs de celo p̄spexit sup filios hominū ut videat si iustitias aut requirēs deū. Dñ enī diuina bonitas corda p̄fectoz illustrat eosq̄ ad eusrā p̄uinozū p charitatis sollicitudinē instigat. quid hoc ē aliud nisi q̄ ad ortū venies poma pualis p illos q̄ p̄sident pro-

super Cantica canticorum Cap. VII

spectat. Tūc enī dñs videre vel cognosce
re dñs cū sc̃ros suos q̃s illustrat ad vidēdū
exhortat. S; qd ē q nō poma mōs s; pos
ma puallis vt videat descēdat: nisi qd ill
respectū sue miseratōis tribuit. De quo p
psalmistā dicit. Quoniam excelsus dñs et
humilia respicit et alta a longe cognoscit.
Et ipse dñs p semetipsum ex voce pphē
te dicit. Sup quē requiescet spūs me: ni
si sup humilē et quietū et tremensē sermo
nes meos. Sequit autē spūs et dicit.

Q Et inspicerem si floruisent
vinee et germiaffēt mala pūica.

Vinee florēt qñ in ecclesijs filij recēter i
fidē generant et ad sanctā cōuersionem
quasi ad fructū soliditatē preparant. Mala
pūica germināt qñ pfecti quicq; p exem
pla sua primos edificāt et in nouitatē san
cte cōuersionis p p̃dicationē et bonorū
operū ostensionē inuitāt. Illud q̃ppe ma
lū pūicū videlicet ap̃lus Paul⁹ germin
nauerat q̃ dicebat. Filii mei quos iterū
p̃turo donec forme xp̃us in vobis. Sic
in sc̃a ecclesia agit vt p bonos mali puer
tant: p pfectos imperfecti nutrant donec et
ipsi ad p̃fectionē veniant: et infirmos q̃s
q̃sicut ipsi pducti sunt ad meliora p̃du
cant. Hos xp̃us ecclesie spūs vīstando
p̃spicit: respiciēdo corp⁹ sanctū conuigil:
qz ideo corp⁹ infirmitatis assumpsisse co
gnoscat: vt in corp⁹ sue claritatis tota si
mil ecclesia trāsfomeē. Uñ beat⁹ Pau
lus ait. Qui reformabit corp⁹ humilitas
tis nostre cōfiguratū corp⁹ claritatis sue.
Hec oīa in fine mūdi synagoga tandē ex
citata p̃cipiet: et se tā diu ignorasse repres
bendet dicens.

R Nesciui aīa mea cōturbauit
me p̃pt quadrigas aminadab

Ac si diceret. Tot virtutes i sc̃a ecclesia fie
ri vidēs q̃re i tāto tpe nō p̃cepit: quare in
credula p̃stiti: cur tādiu p infidelitatē meā
i tenebris ignoratiē remāsi: s; p̃pter qua
drigas aminadab p̃turbat qz qñq; p p̃di
cationē xp̃i ad fidem suscipiēdaz excitat.
Aminadab enī sp̃orane p̃pli mei interp̃

tatur. Et bene p dubio xp̃us ille a patre.
sp̃otaneus p̃pli mei dñs: qz vera sp̃otanea
charitate ad populū saluandū descēdit: et
vt nos a morte eleuaret pia volūtatē: et be
nigna gr̃a mortē in cruce suscepit. Vñ et
ipse ad patrē ait. Volūtariē sacrificabo tibi.
Et vñ ex redēptis ad xp̃m loquēs ale
bat. Exaudi me dñe qm̃ benigna ē miseri
cordia tua. Prop̃t q̃drigas ergo amina
dab synagoga p̃turbat qz qñ tandē q̃tuor
xp̃i euāgelia i mūdo currētia in cordibus
hoīm feruētia p fidē p̃tēplāt. mox in tene
bris sue infidelitatis p̃fundit et aborta p̃fu
sione salubri ad p̃nitaz p̃mouet. Qui eccle
sia benigne loquit dicens.

S Reuertere reuertere suna
mitis reuertere reuertere vt in
tueamur te.]

Sunamitis q̃ppe captiua iterptat. Sun
amitis ergo vt reuertat vocat qz synago
ge i fine mūdi fide s ab ecclesia offeret vt dig
nitatē pristinā recipiat: q̃ sub infidelitatis
iugo a demonib⁹ captiua. Et bñ quater
reuerti amonet qz i quatuor mūdi ptes lu
dei disp̃si sūt sicut p̃dictū ē p p̃phetā. Si
fuerit numer⁹ filiorū isrl̃ velut arena maris
reliq̃e salue sūt. Reuertat s; sunamitis vt
eā tueamur. Itē synagoga ad fidē p̃uer
tat vt i p̃nitā oībus oīdat q̃tū n alū fecer
rat qñ deū suū i cruce p̃figebat. Et p̃tin⁹
cū ecclesia fidē synagoge itueri appetit sp̃o
sus p̃gratulādo qñ iterrogās r̃ndit et dīc.

Capitulū. VII. A

Quid videbis in sunami
te: nisi choros castrorū.

Castra q̃ppe militatū sūt. Cas
tra s; i sunamite videbūt: qz p fide q̃ mō
ipugnat tūc robuste s; infideles al̃s p̃fidos
p̃liabit. S; qz hoc p sc̃az ecclesiaz fiet vt sy
nagoga cōuertat qz s̃monib⁹ et exēplis p̃
dicatoz p̃uertat ad fidē. ideo iuste ad lau
dem sp̃ōs sponus se cōuertit dicens.

Quā pulchri sunt gressus
tui in calciamentis filia p̃incipis.

Expositio beati Gregorij pape

Filla principis scilicet ecclesia dicitur quia predicatio christi in vita noua regenerat quia per diuinitatis potentiam omni creature quam perdidit recipiat. Quid sunt autem calciamenta ecclesie nisi exempla precedentium patrum: quibus in via mundi habundant munus: ut per omnes tribulationes que exurgunt proficere calciata gradiantur. Unde Paulus dicit. Calciati pedes in preparatione euangelij pacis. Calciamenta quippe de mortuis animalibus sunt. Et nos pedes spiritualiter calciamus quando a patribus sanctis carne mortuis exempla sumimus: ut ad eorum similitudinem mundum habere temptationes expugnemus. Propter tamen intelligi quod ecclesia calciat quando in predicatione sua ad preterita insurgentia mala morte christi munus. Pulchrum ergo sunt spiritus gressus calciamus quia filia est principis: quia coram diuinis oculis placet officium cuiuslibet electi secundum exemplum patrum predicantium. Sequitur.

Estructura femorum tuorum sicut monilia.]

Per duo femora spiritus duo populi ecclesie. per structuram femorum concordia designat predicatorum quibus populi uniuntur dum ad fidem catholicam: circumsilio et prepuerius erudiuntur per eos. Qui ut monilia existunt: quia dum in sapientia que refulget sancta opera que faciunt quasi in auro lapides gerunt. De quibus sequitur.

Que fabricata sunt manu artificis.]

Manu artificis monilia fabricantur quia opere christi predatores pulchri et utiles efficiuntur. Sequitur.

Embilicus tuus crather totum natis nunquam indiges poculis.]

Embilicus etiam sanctorum predicatorum ordo est qui bene crather esse dicitur quia dum per eos populus eruditur: vino spirituali ipsorum officio ebriatur. Qui bene totum natis nuncupatur quia iuxta mores vniuersos hominum necesse est ut lingua predicatoris voluet. Qui poculis non indiget quia quod alijs proponit: necesse est ut abundanter ceteris bibat et plenus quod dat contineat. Sequitur.

Et iterum tu sicut aceruus tritici vallatus liliis.]

Per veterem populi latitudo designat: qui bene sicut aceruus tritici liliis vallatur quia dum opibus sanctis intendens celestis horreum preparat exemplis sanctorum ut perseueret. Undique munus. De quibus iterum dicitur.

S duo vbera tua sicut hinnuli capree gemelli.]

Duo vbera tua populi existunt quia dum in amore fraterno spiritus viuunt se iuncte lacte pietatis in charitate nutriunt. Qui bene duo hinnuli capree gemelli notantur: quia dum per predicationem synagoge in fide geniti eius scripturis nutriuntur in spe eternitatis intendentes quasi in montibus concordantes pascuntur. De quibus predicatoribus sequitur.

Lollum tuum sicut turris eburnea.]

Lollum sponse sicut turris eburnea dicitur: quia predatores ecclesie: et alti per prelationem et fortes per sanctorum operum exercitationem: et preciosi per diuinam sapientiam habent. De quibus iterum dicitur.

Oculi tui sicut piscine in esebon que sunt in porta filie multitudinis.]

Esebon cingulum meroris interpretatur. Oculi ergo spiritus sponse sicut piscine in esebon dicuntur quia dum de peregrinatione sua tristitiam lachrymis se lauant ut per eos populi prouenerent coram deo mundantur. In porta autem filie multitudinis sunt quia in fide stat per quam ecclesie multitudinem ad celestia introducit. Sequitur.

Nasus tuus sicut turris libani que respicit contra damascum.]

In naso odoris discretio habetur. Per nasum ergo discretio predicatorum designatur quia per eos nobis virtutum odores et victorum fetores demonstrantur. Si nasus sicut turris libani existit quia dum semel predatores aqua baptismatis lauantur: quotidie lachrymis a peccatis que contra deum commiserunt delectantur: digni sunt ut ad altiora magis ac magis per fortitudinem erigantur. Si turris contra damascum respicit quia petribus spiritus sanctus quilibet predicator contra dicitur. Damascus quippe sanguine interpretatur: et peccatrici genti dicitur. Danus

super Cantica canticorum Cap VII

tue plene sūt sanguīe. Sed qz de mēbris
dixit dignū ē vt d capite loq̃t. iō subdit.
V Caput tuū vt carmel⁹: et co-
me capitis tui vt purpura regi
iuncta carnalibus.]

Caput ecclie xps qui bñ vt carmel⁹ dī:
qz ipse p passionē quā sustinuit. ad gl̃az
patris ē exaltat⁹. De q scriptū ē. Et erit i
nouissimis diebus preparatus mōs domus
dñi i vertice mōtū. In carmelo q̃ppe he-
lyas orās obtinuit pluuiā. Et nos in car-
melo orātes pluuiā impetrem⁹ qm̃ i xpm̃
credētes xpm̃ desideram⁹ et p̃re irrigati
onē gr̃e suscipim⁹ quā rogam⁹. Moraliū
autē caput sp̃s mēs vocat⁹ qz sicut a capi-
te mēbra sic a mēte oēs cogitat⁹ nōstri dī
sponunt. Carmel⁹ autē scia circūcisionis i
terpretat⁹. Caput ergo sp̃s vt carmel⁹ ef-
se phibet qz q̃libet sc̃a mēs nouit qualī
digne circūcidat⁹ nouit qz nihil ē q̃cqd in
corpe agit si mēs imūda fuerit q̃ templū
xpi si efficiat. efficiat qd̃ ab ipso inhabitabi-
tur. Qz qz pharisei non agebāt iō dicebat
br̃us Stephan⁹ eis q̃ eū occidebāt. Dura
cervice et incircūcisi cordib⁹ et aurib⁹ sp̃ re-
stituitis sp̃ritum sancto.

AD Come autem capitis eius
vt purpura regis iuncta carna-
libus esse memorantur.]

Purpura q̃ppe p fasciculos in canalib⁹
ligat⁹ sup quos dū aq̃ p̃licat⁹ p canales ad
vestē q̃ supposita ē currit vt vestis tingat⁹
et mihi nomē accepit vt t̃cta color purpu-
rea purpura vocet⁹ q̃ oīa sc̃e mēti p̃gruūt
si intelligant. Come q̃ppe capis sūt cogi-
tatiōes mētis q̃ in canalib⁹ ligātur: qz in
scripturis diuinis ne inutiliter fluāt ligant⁹
qz dū in cogitationib⁹ sc̃e mētis gr̃a cele-
stis suscipit⁹ et totā aīam i celeste ornamē-
tū pponit ita vt iā tota aīa in vitā eternaz
in ardeat: et ad eternū sp̃sum et p sang-
uinēz martirij p̃gere cōcupiscat. De tota
q̃ppe ecclia paul⁹ dicit. Qui exhibuit
sibi ecclēsiā vestē sine macula et ruga. Et
de singulis ecclie fidelib⁹ dī his oib⁹ ve-

lud ornamēto vestieris. Sic tincte ergo
sic pulchre sic purpuree sc̃e sp̃s ad gan-
dens sp̃s loquitur dicens.

¶ Quā pulchra es et quā deco-
ra karissima in delitijs.]

Rotandū qz charissima ē in delitijs q̃a
ad charitatē et ad familiaritatē xpi non p-
uenit q̃s scripturē sc̃e delitijs abū dare
nō p̃cedit. Inde enī dī oī habēt dabit et
habūdabit: et at qui nō h̃z et qz videt h̃re
aufert ab eo. His enī delitijs q̃ habūdāt
reficit. his refect⁹ assidue ad maiora p̃ci-
piēda p̃parat. An et huius sponse lūmē dī.

¶ Statura tua est assimilata
palme et ybera sua botris.]

Palma q̃ppe dū crescit deorsus stringit⁹
et sursum dilatat⁹. Sic sc̃a aīa ab imis ad
mūma ĩcipit et paulatim ad maiora crescē-
do vsqz ad amplitudinē p̃fecte charitatis
puent. Nemo enī sicut scriptū est rep̃ere
fit sūm⁹. In psalmo autē de iusto hoīe dicit.
Iust⁹ vt palma florebit. Ybera autē sponse
duo p̃cepta charitatis existūt q̃ aīam quaz
possidēt vino celesti inebuat et nutriunt.
P̃t tū p palmā crux xpi intelligi. Pal-
ma iam in sublime valde crescēs dulcissi-
mos fruct⁹ gignit et crux xpi celestē cibū
nobis p̃parat. Cui statura sp̃s affimi-
lat qz p xpo nō dubitat q̃s xpm̃ valdē dī
ligēs digne imitatur. De palma sequitur
Sponsus dicens.

¶ Dixi ascendā in palmaz ap-
prehendā fruct⁹ eius.] Dixi vere et ascē-
dit qz sicut aīa secula p morte n̄ra mori dī
sp̃s sicut sic i fine mūdi p̃picius et verax ad
impleuit. In palmā ergo ascēdit et fruct⁹
ei⁹ apprehēdit: qz in cruce suspēsus fruc-
tū vite inuenit ac apprehēdit et nobis t̃p-
buit. An adimpletū ē quod. Sequitur.

¶ Et ybera tua erunt sicut bo-
tri vinee.] Vere p crucē ybera sp̃s fi-
cut botri vinee existūt: quia in morte xpi
duo p̃cepta charitatis sensus aīe suscep-
perūt quibus pasta aīa debet⁹ur: debita
et posteriora obliuiscat et in anteriora ex-

tenditur. His vberib' etiā primos nutrit ac robustos secū ad ea que cōcupiscit perducit. vnde scriptum ē. Qui audit dicat veni. Sequitur.

R Et odor oz' tui sicut maloz.

Mala punica de quib' superius tā sepe dictū ē hic rememorant quoz odor odoris spōse satis assimilāt. Per mala autē punica martyres designari dixim'. Per os autē spōse hic debere intelligi ei' predicationē putam'. Que dū virtutes martyriū predicat dū ad eoz similitudinē afor audientū instigat. dū in vni' predicationē fidei multas virtutes esse māsifestat quid aliud q' malozsi odorē in ore portat: q' et ruborē corticis i martyrio ostēdit qd p'dicat et i virtutib' multitudinē granoz sub eadē fide quasi sub eodē cortice demonstrat de quo et subditur.

S Gutt' tuū q'si vinū optimuz.

In gutture quippe nihil ē. Per guttur ergo ipsa predicatio itez designat q' quasi vinū optimū esse dicit q' mentes hominū inebriat vt preteritoz sicut dictū ē obliuiscāt: et i asstioza curretes nō lassentur de q' spōsa x'pū d ore spōsi inscipiēst. adiūgit.

T Dignum dilecto meo ad potandum labijsq' et dentibus illius ruminandum.]

Tale est spōse vinū vt dignū sit dilecto ad potandū q' dū sancta ecclesia fidē veram predicat. duz auditores suos ad sancta opa excitat dū solū christū diligere imitari amplecti bonū esse verbis et operibus demonstrat quid aliud q' vinū suū diguū facit: vt in ore spōsi dulce sapiat. qd bene christ' potare dicit q' a corpe suo a popullis fidelib' amabiliter potat. De q' notandū ē q' omēs potāt sed labia sola et soli dētes rumināt q' dū ecclesia p' factos suos p'dicat oēs quidē audiūt sed nō oēs quāta sit virt' sententiaz qui dicunt discernūt. Labia vero et dētes rumināt: q'a dū p'fectiores quis post auditū verba ad memoriā reuocāt: dū audita queq' exerci

tatione assidue cogitat quasi ad eos reuocāt q' sumpterūt quāta sit virt' cibi quē comederūt sentiūt. Recito in lege scribit q' aīal qd nō ruminat imundū habet q'a quisq's bona q' audit siue legit nō recogitat vacās a sanctis cogitationib' necessario imūdas cōgregat. Seq't spōsa et dīc.

E Ego dilecto meo et ad me conuersio eius.]

Ac si diceret. Quoniam fide ac dilectione soli x'po adhero solū sequor solū cū patre et spūscō vnū deū videre cōcupiscō respectu ei' suauitatē visitatiōis: benignitatē cōuersationis dulcedinē gaudēter exerior: experies p'clamo.

E Uei dilecte mi egrediamur in agrū cōmoremur in villis mane surgam' ad vinea: videamus si floruit vinea: si flores fruct' p'turiūt: si floruerūt mala punica.

Dū spona spōsi dulcedinē expta se reficit. De primo etiā cogitat quē ipsi' spōsi p'cepto sicut se diligit. Et q' spōsi p'cepte intelligit etiā vt alij intelligāt cōcupiscit dicens. Veni dilecte mi egrediamur in agrū. Uger quippe teste veritate est hic mund'. In agrū vero cū spōsa spōsus egredit: qū verbum dei carne suscepta in thalamo virginis i mūdo mōstratur in villis cōmorat: quādo gētes per fidez visitat quā recipiētib' largit. Mane ad vineas surgit: q' post resurrectionē suā in gloriā patris sedēs ecclesias quas p'struit etiā defendit. Si floruit vinea cōcupiscit: quia oēs p'fectū eccl'ie districto exatē p'pēdit: videt si flores fruct' p'turiūt: q' p'spiciat ad quē p'fectū quis teneri et imp'fecti excrefcūt. Videt et si floruerūt mala pūca q' p'fectos q'sq' respicit et q'd vitiat i p'p'mis habeāt q'si in floribus fructū arboruz cognoscit: de quibus bene sequitur.

y Ibi dabo tibi vbera mea.]

In malis puniciis dat sponso spona vbera q' imp'fectis. vult charitas gemis

na: ex qua dñi infirma mēbra in ecclesia nu-
triūt: quasi xpm lactāt quē in minis suis
esse pntem cognoscūt. De q̄b⁹ bñ subdit.
**Ab andragore dederūt odo-
rem in portis nostris.**]

Quid per mādragoras herbā scz medi-
cinalē ⁊ odoriferā: nisi vīr⁹ perfectōr in-
telligit⁹: per quā perfecti q̄s dñi impfōr
infirmis mēbris medent⁹: in fide quā p̄dicant
in portis eccle verū medici esse cōprobant.
Qui dñi exēpla bonōr operū circūquaqz
per sanctas famā tribuūt: quasi odorē quo
egroti sanent aspergūt. Sequit⁹.

**Omnia poma noua ⁊ vete-
ra dilecti mi seruauī tibi.**]

Hic per poma sensus scripturaz scāz in-
telligūt: que dñi ex p̄fibus scīs ad nos vī-
qz perueniūt ⁊ credunt⁹: ex arborib⁹ poma
exurgūt: q̄bus aīe delectat⁹. Sīa ḡ poma
noua ⁊ vetera dīcō suo seruāt: qz si nouū
testm eccle catholica recipit: vt vetus nō
abiciat⁹: sic vetus venerat⁹: vt nouū sp̄ in
īpīs sacrificijs carnalib⁹ per spm̄ intelli-
gat⁹ in nouo scz xpm̄ venisse ⁊ gaudeat⁹: in
veteri autē semp venturaz expectat⁹ ⁊ dīcēs

Capitulu VIII

Quis mihi det te fratres
meū suggestē vbera ma-
tris mee: ⁊ inueniā te fo-
ris ⁊ de osculis: ⁊ iā me nemo de-
spiciat. In veteri lege eccle posita xpm̄
exoptabat⁹: ⁊ in secreto p̄fīs manēre foras
venire: p carnē ad hūanos oculos nō me-
diocrit⁹ cupiebat. An⁹ ⁊ dauid desiderans
dicebat: Surge ⁊ ne repellas in finē. Et
alibi. Inclina celos tuos ⁊ descēde. Et esai-
as valde cupiēs eū videre dicebat. Et iā
dīstīges celos ⁊ descēderes. Autē ḡ spō-
sū foras spōsa inuēire ⁊ de osculari: qz p̄-
cipit sub lege posita: vt p carnē appeat⁹:
vt p amorē ei suat cui p̄ nō accepta grā-
pī⁹ tiorē q̄ amorē suiebat. q̄dost c⁹ oscu-
lū ⁊ neminē despiciat: qz post q̄ xps vēr⁹ ⁊
fidelib⁹ suis spm̄ libertat⁹ infudit⁹: ab īpīs

etiā angelis eccle honorat. Hinc est q̄ io-
sue angelū adorauit: iohāni vero volēti se
adorare dixit: Eide ne feceris. p̄seru⁹ tuis
sū: ⁊ vn⁹ f̄m̄ tuor bñtū testimoniū iesu.
Sed qz venientē eccle suscepit synagoga
reppulit: q̄ itez eū in fine mūdi suscipiat ⁊
amabit. Itō subsequit⁹ ecclesia ⁊ dicit:

B Apphēdā te ⁊ ducā in do-
mū m̄is mee: ⁊ ibi me docebis
⁊ dabo tibi poculū ex vino p̄di-
tū ⁊ mustū malor ḡnator meor.
Apphēnsū in domū m̄is sue ducit⁹: qz sy-
nagoge in fine mūdi xpm̄ in quē credit p̄-
dicabit. Dūqz p̄ p̄dicationē eccle suscep-
suerit ibi eccleaz docebat⁹: qz se doceri gau-
debat⁹: qm̄ synagoga iā idē corp⁹ facta erit
dñi seclū videbit poculū ex vino p̄ditū ecc-
lesia dabit⁹: qz ipsi synagoge nouū testm̄
cū veteri p̄dicabit⁹: ⁊ q̄i vino poculū p̄dēt
qz dulcedinē euāgelij testimonijs legi que
aspsa est vt robustius teneat tinget. Dū-
stū vero malor granator suor tribuet⁹: qz
fortiū viroz q̄ vnitatē eccle etiā in marty-
rio tenuerūt: exēpla appōdet: vt ad eoz sili-
tudinē synagoga tardescat⁹: ⁊ an⁹ xpi p̄lec-
tiōib⁹ m̄rio pducta roborata nō succubat.
Cū em̄ fortiū pugnatōr victorias audies
rit⁹: ad eoz mutatoz pugnā subire nō du-
bitabit. Ad apte manifestat cū subligit⁹:
Leua etus sub capite meo: ⁊
de p̄tera illius amplexabit me.]

Leua xpi vita p̄fīs: dextera xpi vita brā-
hēt. Caput autē n̄m spūalē mens esse p̄hi-
bēt. Dicit ḡ synagoga p̄dicationib⁹ eccle-
iaz quērit⁹: exēplis iā roborata: imitatioē
subleuata: leua ei⁹ sub capite meo: ⁊ dex-
tera illi⁹ amplexabit me. ac si diceret. Qm̄
nūc tand xpi fidē teneo: ei⁹ ineffabilē grāz
experior: cupisibilē: ⁊ quā desiderare ne-
sciebā dulcedinē sentio: iā trena oīa post-
pono: etiā ipaz vitā carnalis p ei⁹ amore cō-
tēpnor: ⁊ ad ei⁹ bñtudinē videndā: tot⁹ de-
siderijs ābeto. Hoc q̄ppe q̄d rē aliq̄ am-
plexabit⁹: ipaz quā amplectit⁹ rē ex oī pte intra se
hēre nō iḡrat. Leua ḡ sub capite est: ⁊ dex-

tera amplexat: quoniam sancta anima mentis ea que videt
supponit: et ea que non videt oculis conatu et uni-
uersis cogitationibus appetit. Sunt quippe non
nulli qui tanto desiderio celestia sectantur: ut
omnia visibilia pro nihilo reputent: mentem suam
celestibus studiis sine intermissione occupent:
nihil aliud agere libeat: quicquid extra spiritum
libere actionem est animi fastidiat: hanc solam dili-
gat: cetera preternat: nisi forte ea istius necessitas
cognoscat. Isti vero sub capite lena habent: que
mentem erecta ad beatitudinem christi curretes vi-
tam presentem sub se videt. Et dextera christi eos
amplexat: quia ex omni parte eos dilectio celestis
intra se retinet tuetur. Huiusmodi quippe viri sancto
otio delectantur: in que vite beatitudinem delectatione per-
cipiunt: per contemplationem proficiunt: in que pre-
sentium oculis cordis mundatur: ut deum adhuc
etiam in hac carne positi quantum humane infirmi-
tati datum est videant: et visum se illuminent
suauitate reficiant. Isti illam beatitudinem iam ali-
quantulum experiri: de qua in euangelio veri-
tatis voce dicitur: Beati mundo corde quoniam ipsi
deum videbunt. Quod enim futurum est iam in eis in-
cipit compleri: quia et si in hoc mundo adhuc in
carne viuunt: iam tamen per hoc quod maius est in eis
extra carnem sunt. Ab his impletur quod per psal-
mistam divina voce precipitur. Accipite et videte:
quoniam ego sum deus. Ibi enim que sine mundi strepi-
tu viuunt: eo mentem in dei visionem per deside-
rium et contemplationem figunt. Et quoniam tales mul-
ti ex synagoga in fine mundi ut credimus per
questionem erunt bene ab huiusmodi dictum intelli-
git. Letitia eius sub capite meo: et dextera
illius amplexabitur me. De quibus et per quos-
bus sponsus loquitur consequenter.

Adiuro vos filie hierusalem: ne
suscitatis neque euigilari faciatis
dilectam donec ipsa velit.]

Sed quia iam illud superius exposuimus iterum
exponere recusamus. Sed de eadem synago-
ga iam facta ecclesia filie hierusalem que am-
mirantes interrogant et dicunt.

Que est ista que ascendit de
deserto delicias affluens iunxit
super dilectum suum.

Scia ecclesia vel quibus sancta anima de deserto af-

cedit: quia in exilio habet peregrinationis posita
ad celestia gaudia mentem et cogitationibus tenet.
Isti et paulus dicebat. Ista conuersatio
in celis est. Delicias affluit: quia sancte scriptu-
re meditationibus intendens: celesti pabulo
assidue mentem pascat: super dilectum intus: quia
in solio christi auxilio perfidens: eo largiente ab
exilio ad patriam transfert. Ipsa quippe veri-
tas omnibus fidelibus ait: Sine me nihil pos-
testis facere. Tunc vero accipit: ut ab infir-
mis ad superiora a deserto ad regnum ascen-
dere possit: manifestat dilectum: cui subdit:

Sub arbore malo suscitauit te

Quid per arborem malum: nisi sancta crux desi-
gnat: que malum illud sustinuit: de qua eadem
sponsa in superioribus dicit: Sicut malum iter
ligna filiarum: sic dilectus meus iter filios. Sed
sponsa sua christus sub arbore malo suscitauit
quia in cruce posuit: subditam sibi ecclesiam ad vi-
tam vocauit: ut a somno mortis resurgeret et
cum illo se crucifigeret ad novam resurrectionem
perperaret. Tunc et apostolus cuius aie mortue vi-
cit: Surge que dormis et exurge a mortuis:
et illuminabit te christus. Et quibusdam que iam surre-
xerat. Alibi dicit. Si surrexistis cum christo
que sursum sunt quites: sed qui infidelitas synago-
ge christum crucifixum. Ideo sequitur.

Ibi corrupta est mater tua: ibi
violata est genitrix tua.

Sub arbore malo violata esse ecclesia dicitur:
quia quoniam saluatore suo in ligno fixit: nefando
scelere se corrupta. Et sceleris magnitu-
dinem inculcat: cum idem replicat dicens.

Ibi violata est genitrix tua.

Sed quoniam ad hoc cecitas in istis sancta ecclesia: ut ple-
nitudo gentium irareret. Ibi intranti ecclesie dicitur:

Mone me ut signum super cor

pust tuum: ut signum super brachium

tuum.] Super cor ergo et super brachium sponsa di-
lectum ponit: quia in sancta anima quantum ab eo diligitur
et voluntate et actione designat. Si igitur quippe
per sanctam mentem interius et exterius christum portat: quia
deus in eis meditationibus assidue laborat: ex-
teriori actione enim imitari non cessat: que ei di-
lecta esse dubitari non debeat. De quo si-
gno ipse sponsus discipulis suis aiebat:

In hoc cognoscet omnes: quia vere mei discipuli estis: si dilectione habueritis. De qua dilectione mox subdit.

Item fortis est ut mors dilectio

Bene pculdubio fortis ut mors dilectio esse perhibetur: quia dum per dilectionem a vicij mortificamur. Quod mors agit in sensibus corporis: hic agit dilectio in cupiditatibus mentis. Sunt enim nonnulli qui sic diligunt deum: ut omnia visibilia negligant: et dum in eternam mente tendunt: ad omnia temporalia pene insensibiles fiat. In his nimirum: ut mors dilectio fortis existit: quia sicut mors exteriores corporis sensus ab omni proprio et naturali appetitu interficit: sic dilectio in talibus viris omnia terrena desideria preterit: mentem alias intentam compellit. Homini mortuus et vivis dicebat apostolus: Mortui enim estis: et vita vestra abscondita est cum christo in deo. Hi proculdubio vitam suam cum christo abscondunt: quia dum omnia que videmus postponunt in his que non videmus: in beatitudinem christi veraciter et secrete vivunt: quia enim falsam vitam despiciunt que visibiliter apparet: in vita vero se abscondunt: que non nisi in invisibilibus oculis se manifestat. Potest tamen intelligi: ut hic de seipso christo dicat inquit: Pone me ut signaculum super cor tuum: ut signaculum super brachium tuum: quia fortis est ut mors dilectio. Ac si diceret: Dignum est ut in mente et actione signum dilectionis mee meipsum tecum feras: quia in fortitudine dilectionis tue mortem subij ut tu que mortuus in infidelitate eras: me cum resurgens in fidei novitate spiritualiter vivas: sed quia in cruce suspensus nequaquam fuisset: nisi ad magnam invidiam cor synagoge exarsisset. Ideo subdit.

Item Dura ut inferus emulatio.]

Emulatio quippe et in bonum et malum accipitur. In bonum enim accipitur sicut per apostolum dicitur: Emulamini carismata maiora. In malum autem assumitur: ubi per samuelem sauli dicitur: Videret a te regnum: et dabitur emulo tuo. Emulus quippe eius david dicitur: cui saul invidere non ignorat. dura est ergo ut inferus emulatio: quia synagoga christi ad inferos posse transmutare se putavit: et ad

mortem corde in misericorditer invidit: ut inferus emulatio dura exstitit: quia sicut inferus sine misericordia quod tenet cruciat: sic iudaea plebs christum apprehendens: sine respectu pietatis ad mortem traherebat. De qua bene subditur.

Lampades eius lampades: ignis: atque flammarum.]

Sicut ignis qui incendit consumit: sic iudeos ab omni fidei virtute invidia sua destruxit de quibus bene alibi dicitur: Et nunc ignis ad universarios consumit. Ac si diceret: Ante quam ad eternum ignem veniat: in presentem presumunt: quia in se ipsi ignem invidie portant: qui sine portatis combustionem non portat. Hic ignis invidie flamas pulit: quando per exempla in quibus accensus est: etiam in gentibus visus ad christianorum martyria per mundum universum excrevit. Sed quia hic ignis invidie: hinc ignis charitatis se extulit. Ideo subdit.

Aque multe non poterunt extinguere charitatem: nec flumina obviunt illam.]

Charitate quippe sancti vivaciter ardebant: quia in dei et proximi dilectione mirabiliter flagrabant. Hanc charitatem aque multe extinguere non poterant: quia quatenus tribulationes eis fierent ad odium eos transmutare non valebant. Hic nimirum esset extinguere charitatem si in tribulationibus quas ingerebant ad dei aut proximi odium eos humiliare non potuissent. Sed cum aque dicere sint: quod rursum per flumina: nisi ipsarum aquarum incrementa et vivacitas intelligitur. Flumina quippe vivas aquas solere dici cognoscimus: flumina ergo maxime tribulationes accipimus: que dum per totum orbem super martyres ebullierunt ad extinguendum charitatis ignem gradi impetu confluerunt. Sed quia inter flumina adeo charitatis vigor viridit: ut potius flumina consumeret quam se ab illis extingui permetteret. Ideo multi etiam persecutorum ad eandem charitatem se convertunt: ita ut dimitteret quicquid in mundo possidebat: et seipsum morti daret quam patientibus crudeliter inferebant. Unde et subdit.

Si dederit homo omnem sub-

stantiā domus sue pro dilectiōe
quasi nihil despiciet eam.]

Cū cupiditatē terrene sbe deus non vili
git: qz tēnus amor oculū cordis sordidat
ne diuina claritas videat. Cōtra qz in euā
gello dī. Beati mūdo corde qm ipsi deū
videbūt. Et iobes apls ait: Si qd diligit
mūdū nō est charitas p̄ris in eo. Nec ni
mirū qm eū diligere pōt quē nescit: Aut
quō eū scit: ad quē sciendū oculū cordis
claudīt. Sed hō oēm subām dom⁹ sue p
dilectiōe ēbuit: qm qēqd in mūdo possidet
p xpo distribuit: vt abiiciēs qd ipedit deū
diligat: et terro puluere sollicitudinū ocu
los apiat: vt deū videat. Et cū oēm subāz
dederit: qm nihil eā despiciat: qz postq̄ ocu
lū terit: et deū aspexit: in illi⁹ vīdē qēqd
possederāt nihil pēdit. Hoc apli fecerūt
qui nō solū possessa: sed etiā cupita vt xps
sequerēt dimiserūt. Quib⁹ ipse xps pro q
oīa dimiserāt dicebat: Cū fecerit⁹ oīa que
p̄cepta sūt vobis dicite: Serui inuiles su
mus: qd debulm⁹ facere: fecim⁹. Sz qm
abiecta trena subā nō statī ad p̄fectionē
ascendit: qz reb⁹ exteriorib⁹ abnegat⁹ re
stat etiā labor vt idē ipse hō a semetipso ab
neget: qm gradatī p̄ficiat et qm p̄fect⁹
nō solū se: sed et alios secū ad vitā trahat.
Iō de noua et tenera adhuc ecclā vel vna
quaqz anīa consequēter dicite:

Soror nostra paruula est: et
vbera nō habet: quid faciemus
sorori nostre in die qm alloquen
da est? Sororē xpi ecclām vocat: qz de
ipsis aplis dicebat: Ite dicite fr̄ib⁹ meis
Soror: aut paruula: vbera non hēbat: qm in
solis aplis ecclā erat: in qbus seipsaz vel
alios nutrire lacte p̄dicatiōis nō poterat.
Quid pet⁹ alijs p̄dicaret: cū seipm disci
pulū xpi in vni⁹ acille voce detestādo et iu
rādo negaret? Iō ecclā vbera nō hē
bat: qz post resurrectionē in vna domo in
clusa: in p̄secutores suos nō dico p̄dica
re: sz et videri tiebat. Cōsequēter ergo dī:
P Quid faciem⁹ sorori nostre

in die quādo alloquenda est?]

Allocut⁹ est xps sororē suā qm spm sc̄m
sup aplōs misit: et eis in iteriorib⁹ loqns
illos oēs mūdi loq̄las multiplici distribu
tiōe docuit: sed a qbus hic q̄rere intelligē
dus est: q oīa nouit: nisi a sc̄is p̄rib⁹ anti
q̄s q̄s a. I. querēdū spū sc̄o instigauit. Qui
bus eodē spū q in questionē eos induxit
respōdet prius cōuenienter et ait:

Si murus est edificemus su
per eū ppugnacula argentea.]

Dato spū sc̄o mur⁹ scā ecclā efficit: qz q
pus tumida erat instruēte eādē spū oīpore
te ad resistendū aduersarijs ipenetrabilī
roborat. Qd māifestat idē pet⁹ sub acit
la timid⁹: mox p̄ncipes rigid⁹ qd dice
bat: Obedire oīz deo mag⁹ q̄ hoībus. Et
iterū. Si iustū est nos pot⁹ audire q̄ deū
iudicare. Et nos nō possum⁹ q̄ videm⁹ et
audim⁹ non loq̄. Et de ceteris discipulis
scriptū est. Ibat discipuli gaudētes a p̄spe
ctu p̄silijs: qm digni hiri sunt p noīe iesu
p̄mellā pati. Ecce qualis murus scā est
ecclā: qm mō teneria: nec pedē cūuilib⁹ q̄
diēt sine sui lesiōe gerit. Nō hō accepto
mirablī artifice spū sc̄o vniūsi exerceit⁹ assul
tāt⁹ lile a pedē p̄tēpnī sup quā ppugnāla
edificat⁹: qz vt nō tantū se defendat: sz vt
et ipugnātes resistēdo p̄sternat: miracula
ei facere p̄cedit: q cū hostes viderit: ab ei⁹
aggressiōe iacula timētes terreat. Que p
pugnāla bñ argētea esse p̄hibent: qz ipa
miracula cū verbi p̄dicatiōe donāt. Et qz
argētū sonoz valde est metallū: argētea p
pugnāla exūt: qz per miracula sc̄m est vt
eoz xba p vniuersū mūdū cōualescēter
et fidei p̄dicatiōe inflexibilī circūquaqz
diffunderēt: qd māifestat psalmista dī
cēs: In omnē terrā exiuit sonus eoz: et in
fines orbis terre verba eoz. Sequit⁹.

R Si ostium est cōpingamus
illud tabulis cedrinis.]

Ostīū etiā bñ esse ecclāz dicim⁹: quā ab
ipso xpo ptātes aperiēdi et claudēdi access
pisse scim⁹. Ostīū pculdubio in suis p̄dīa

tatorib⁹ existit: qz per eos adit⁹ ad vitā se nobis aperit. An⁹ et ipsi pmo pastori eccle dicat⁹: Qd cūqz ligaueris sup terrā erit ligat⁹ et in celis: et qd cūqz solueris sup terrā erit solut⁹ et in celis. Vel ostiū in ipso capi suo existit: qz ipse de se veraciter dixit: ego sū ostiū. Ostiū vero tabul⁹ cedris cōngit⁹: qz scā ecclā fidē pdicās multitudinis pploz decorat et dū ppli varijs virtutib⁹ aspgunt⁹: vt v3 ali⁹ de reb⁹ qd possidet: indigētib⁹ neciā tribuat: ali⁹ oīa abiciēs etiā a legitimo cōnubio se abstineat. Alius vero tñ pfciat: vt alioz etiā pdicator fiat tanqz pictura multis colorib⁹ sic ecclā multis distinctiōib⁹ honestat: que scōspū dualescēs: bilariter rñder dicens:

S Ego murus: et vbera mea sicut turris: ex quo facta sum corā eo quasi pacem reprens.

Vbera sua sicut turri hñt: ex q pacē corā spōso reppit: qz postq sub ipso spm pacis accepit pdicatores pteplatiōe altos et robore inflexibiles nutrit. Sed quid est q nō ait pacē: sed qñ pacē repies: nisi qz dū in h⁹ mūdo sum⁹ a pctō oīodis nō desistim⁹: et qdū cū pctō viuim⁹ pacē perficāz cū illo q sine pctō in carne vixit: nō hēmus Sz q tantillā pacē quā hēm⁹ p ipm mediatorē dei et hoim tenem⁹. Jō subdit.

Vinea fuit pacifico i ea que habet populos: tradidit eā custodibus. Jpe vero pacificus noster esse dicit⁹: qz p ipm deo oē gen⁹ hūanū recōciliatū est. Huic pacifico vinea fuit: qz in la bore pceptoz carnaliū synagogā plātauit de qua dicit⁹: Vineā dñi sabaoth dom⁹ isrl. Que vinea in ea q bz pplos extitit: qz in lege posita est q multos pplos se collegit De qbus popul⁹ dicit⁹: ppp⁹ i meditati sē in ania. Hāc vineā custodib⁹ tradidit: qz synagogā moysi: et ceteris ptribus custodiēdā subiecit. De qua bene subdit.

Vir affert pro fructu eius mille argenteos.]

Hec vinea fructū pmlit: qz ex synagoga botri⁹ ille magn⁹: q de terra pmissiōis aliat⁹ est: xps v3 iesus p hūanitatē pcessit. De quo fructu pr ad dauid ait De fructu vētris tui ponā sup sedē. An⁹ et aplos scribit. Quoz ptes et ex qbus xpus. Jper argēteos nō in hoc loco oēm terrenā subaz intelligim⁹. De qua petr⁹ elemosynā petēti claudio dicebat: Argentū et aur⁹ nō est mihi. Pro fructū vinee vir mille argēteos affert: qz qdqs virilē in fide quā suscepit: seipm: et oīa que bz libēti mēte perfecte et oīa trena dimittit: vt xpm veracit habeat. Millenari⁹ est: pfect⁹ est numerus. Jō p eū pfectio rei cuiuslibz demrāt hos argēteos in pmitia ecclā illi offerebāt: de qbz i acib⁹ aploz scriptū est. Quotq aut pos sessores agroz aut domoz erāt vēdebāt: et afferētes ponebāt ad pedes aploz pciā eoz q vēdebāt. Isti aggregati aliā vineā v3 factā ecclā ex se ipis pstruxerūt: et vt boni agricole sanguie suo ppagauerūt: et pdicatiōibus vlsq ad fines terre dilatauerūt: vt lā mundū pene vniuersū impleāt: et fructū locata agricolis suis tempibus reddat. Unde in euāgelio dicit⁹: Malos male perdat: et vineā suam locabit alijs agricolis: qui reddāt ei fructū tempibus suis. De qua vinea iam bonis locata ipse pacificus dicit:

Vinea mea coram me est.]

Cor im ipso vinea sua existit: quia perditio malis agricolis sanctā ecclā per bonos doctores: respectu benigno erudit. Cui dicit:

P Abille tui pacifici et ducenti: his qui custodiūt fructus eius.

Qui sunt isti pacifici: qui mille dicuntur esse et ducēti: nisi illi superiores argēteos: quos perfecte dimittim⁹ pacē per eoz rū distributionē cum sanctis nobis ipis acquirimus. Unde et in euāgelio dñs precipit. Facite vobis amicos de mammona iniquitatis: vt cum defeceritis recipiant vos in eterna tabernacula. Sed quid per ducētos intelligimus: nisi duplicem

Expositio beati Gregorii pape

retributionē q̄ acquirimus. Dū in hoc mū
do perfecte p̄ xpo oīa terrena cōtempnī-
mus. Mille ergo ⁊ ducēti ecclesie argen-
tei existūt: qz dūz fideles quīqz omīa que
possidēt: ex toto relinquūt: ⁊ pacē sibi cōz
scīs faciūt: ⁊ p̄sentis vite remunerationē
cū celestī percipiūt. Et hoc est qd̄ domin⁹
in euangelio ait: Amen amen dico vobis
nemo est qui reliquerit domū: aut fratres
aut sorores: aut patrē: aut matrē: aut fili-
os: aut agros: ppter me ⁊ ppter euanges-
liū qui non accipiet centies tantū: nūc in
tempore hoc domos: ⁊ fratres: ⁊ sorores:
⁊ matres: ⁊ filios: ⁊ agros cū persecutiōi-
bus: ⁊ in seculo futuro vitā eternā. Sed
quibus ista remuneratio sic duplicat: nisi
his qui custodiūt fructus eius. Qui sunt
autē qui fructus vinee custodiūt: nisi illi
qui in sancto opere qd̄ inceptū perseue-
rātes existūt. Sp̄us em̄ qd̄ sancto deside-
rio incipit: si cōstantia mētis vsqz ad finē
non tenet sine fructu habet: quia immatu-
re ab hoc vnde p̄cesserat vacuat. Ideoqz
dominus in euangelio ait: Qui perseuera-
uerit vsqz in finē: hic saluus erit. Sequit̄
sponsus ⁊ dicit:

Que habitas in hortis ami-
ci auscultant: fac me audire vo-
cem tuam.]

Sp̄s in hortis habitat: quia sancta ec-
clesia: vel quelibet sancta antia in fructifi-
catione virtutū mentē versat. Cū 9 vocem
sponsus audire desiderat: quia in hoc sū-
mopere xpo placet: vt per sectus quilibet
vir infirmos: quosqz verbo sancte p̄dica-
tiōis ammoneat. Amici em̄ auscultant:
quia fideles in ecclesia vt amicus sp̄s lo-
quit: pio desiderio expectāt. Et notandū
qz amicus est qui auscultat: quia qui deū
mēte integra diligit: p̄d. cantē quē dili-
git libet audire. Unde in euangelio dicit:
Qui est ex deo: verba dei audit. Sed qz
dū ecclesia veritatē predicat: multi nō in-
telligūt: multi quod percipiunt: p̄raon in-
tellectu subvertūt. Idēd animonē vt p̄-
dicet. Respondit sponsa ⁊ dicit:

aa Fuge dilecte mi: ⁊ assimula-
re capree hinnuloqz ceruoz su-
per montes aromati.]

Dilectus fugit: quia a reprobis cordib⁹
se ne intelligat abscondit. Dum em̄ repro-
be mentes ad audiēda vel legēda verba
dei peruersa intentiōe accedūt: digno ius-
dicio veritatē inueniūt: quā digno appeti-
tu nō requirunt. Ande ⁊ ip̄a dei sapiētia
dicit: Querēt me mali: ⁊ non inuenient.
Sed fugiēs reprobos: dilectos montes
aromati petit: quia peruersos dimittens
sanctas aīas visitare nō desinit: que ⁊ per
cōtemplationē excellēte sūt: ⁊ per cōfectio-
nes virtutū odorifera vngenta secū ferūt.
Super hos mōtes dilectus capree ⁊ hin-
nulo ceruoz assimulat: quia in cordibus
sanctoz viroz manifestat: qz pia charita-
te humanitatē pro nobis assumpsit. Qui
dū ex patribus antiquis natus fuit: quasi
exterius hinnul⁹ sicut dictū est: superius
venit. Qui dū esset diues: pauperē se ve-
nos ditaremur fecit: ⁊ dū esset super oīa
excelsus: humilitatē nostrā ineffabili di-
gnatiōe suscepit. Cui immensas gratias
quoadusqz viuim⁹ reddamus: cui pro no-
bis tradito in mortē: ⁊ resurgenti in imor-
talitatē nos p̄pos: ⁊ sp̄itū ⁊ corpus debe-
mus. Qui viuit ⁊ regnat cū deo patrē in
vinitate sp̄itus sancti: per infinita secula
seculorum Amen.

Expositio beati Gregorii pa-
pe super Cantica canticoz feli-
citer explicit. Impressa Basilee
Anno dñi. Millelmoquadrin-
gētesimononogesimo sexto. Die
vero deciotertio Mēsis martij.

Laus deo.

142
6 11 24

ll
Fte 2/14 — m x 3 f

